

MINISTARSTVO FINANCIJA POREZNA UPRAVA

**SMJERNICE ZA PRIREĐIVAČE IGARA NA SREĆU ZA PROVOĐENJE ZAKONA O
SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA**

Zagreb, svibanj 2012.

Uvod.....	5
1.1. Svrha Smjernica.....	6
1.2. Porezna uprava	6
1.2.1. Suradnja.....	6
1.3. Pranje novca.....	7
1.3.1. Definiranje pranja novca.....	7
1.3.2. Faze pranja novca.....	7
1.3.3. Metode pranja novca.....	8
1.3.4. Značenje borbe protiv pranja novca.....	9
1.4. Financiranje terorizma.....	9
1.4.1. Definicija.....	9
1.4.2. Metode financiranja terorizma.....	10
1.4.3. Veza između pranja novca i financiranja terorizma.....	10
1.4.4. Značenje borbe protiv financiranja terorizma.....	11
2. Legislativa primjenjiva u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.....	11
2.1. Zakon i podzakonski propisi.....	11
2.2. Kriminalizacija aktivnosti pranja novca i financiranja terorizma.....	12
2.3. Međunarodni dokumenti o sprječavanju i otkrivanju pranja novca i financiranja terorizma.....	13
2.4. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.....	14
2.4.1. Primjenjivost.....	14
2.5. Zakon o igrama na sreću.....	14
2.6. Zakon o Poreznoj upravi.....	16
2.6.1. Ovlaсти službenika Porezne uprave i obveze obveznika.....	17
2.6.2. Obveze obveznika definirane Zakonom o sprječavanju pranja novca.....	18
3. Interne kontrole.....	19
3.1. Pristup temeljen na riziku.....	19
3.1.1. Priprema analize rizika.....	22
3.1.2. Procjena rizika.....	23
3.1.2.1. Kriteriji za procjenu	30
3.1.3. Umanjivanje rizika.....	31
3.1.3.1 Kriteriji za procjenu.....	31
3.1.4. Praćenje rizika.....	31
3.1.4.1. Kriteriji za procjenu.....	34
3.2. Interni akt.....	34
3.2.1. Kriteriji za procjenu.....	35
3.3. Imenovanje ovlaštene osobe.....	36
3.3.1. Kriteriji za procjenu.....	37
3.4. Stručno osposobljavanje i izobrazba.....	38

3.4.1. Kriteriji za procjenu.....	38
3.5. Interna revizija.....	39
3.5.1. Kriteriji za procjenu.....	40
4. Dubinska analiza stranke.....	41
4.1. Obveza primjene mjera dubinske analize stranke.....	42
4.1.1. Kriteriji za procjenu.....	44
4.2. Provođenje mjera dubinske analize stranke.....	44
4.2.1. Mjera utvrđivanja i provjere identiteta stranke.....	44
4.2.1.1. Kriteriji za procjenu.....	45
4.2.2. Mjere prikupljanja podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije.....	45
4.2.2.1. Kriteriji za procjenu.....	45
4.3. Odbijanje poslovnog odnosa i obavljanja transakcije.....	45
4.3.1. Kriteriji za procjenu.....	45
4.4. Strane politički izložene osobe.....	45
4.4.1. Kriteriji za procjenu.....	47
4.5. Posebni oblici dubinske analize stranke.....	47
4.5.1. Pojačana dubinska analiza stranke.....	47
4.5.1.1. Kriteriji za procjenu.....	48
5. Stalno praćenje i obavješćivanje.....	48
5.1. Lista indikatora.....	48
5.1.1 Kriteriji za procjenu.....	48
5.2. Mjere praćenja poslovnog odnosa.....	48
5.2.1. Kriteriji za procjenu.....	49
5.3. Neobične transakcije.....	49
5.3.1. Kriteriji za procjenu.....	49
5.4. Obavješćivanje Ureda o transakcijama.....	49
5.4.1. Kriteriji za procjenu.....	51
6. Čuvanje podataka i vođenje evidencija.....	51
6.1. Čuvanje podataka.....	51
6.1.1. Kriteriji za procjenu.....	51
6.2. Vođenje evidencija.....	52
6.2.1. Kriteriji za procjenu.....	52
7. Načela postupanja ovlaštenih osoba u nadzoru.....	52
8. Pojmovnik.....	54
Dodatak 1: Osnovna lista indikatora.....	57
Dodatak 2: Situacije visokog rizika.....	60
Dodatak 3: Lista provjere za procjenu rizika.....	62
Dodatak 4: Mjere za umanjeње visokog rizika.....	63

Napomene: Smjernice su savjetodavnog karaktera i namijenjene su obveznicima u svrhu lakšeg razumijevanja obveza prilikom provođenja mjera i radnji propisanih Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma („Narodne novine“ broj 87/08 i 25/12).

1. UVOD

Problematika organiziranog kriminaliteta vezanog uz pranje novca stalno je prisutna, a rizik posljednjih godina dodatno povećavaju različiti oblici financiranja terorizma. Učinkovita borba s tim problemom izlazi iz okvira nacionalnoga djelovanja te postaje sve širi, globalni izazov.

Sukladno tome, države članice EU obvezale su se ojačati aktivnosti na tom području, stoga su prihvaćene sljedeće direktive:

- Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2005/60/ES od dana 26.10.2005. o sprječavanju korištenja financijskog sustava za pranje novca i financiranje terorizma;
- Direktiva Komisije 2006/70/EZ od dana 01.08.2006. o određivanju provedbenih mjera za Direktivu 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća vezano uz definiranje »politički izložene osobe« i tehničkih mjerila za postupke pojednostavljene dužnosti pažljivog utvrđivanja identiteta stranke te iznimke na temelju financijske aktivnosti koja se odvija samo povremeno ili u ograničenom opsegu.

Prihvaćene direktive uzimaju u obzir preporuke Radne skupine za financijsku aktivnost (Financial Action Task Force – dalje u tekstu: FATF), koja je jedno od ključnih međunarodnih tijela na području borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma. Uzimajući u obzir navedene preporuke, njihovo izvođenje više nije stvar veće ili manje osviještenosti, već postaje propisana obveza. Sabor Republike Hrvatske donio je u srpnju 2008. godine Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (Narodne novine, br. 87/08 i 25/12), čime su zahtjevi gore navedenih direktiva preneseni u hrvatski pravni sustav. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: Zakon) stupio je na snagu 01. siječnja 2009. godine.

Za neposredni nadzor pravnih osoba – priređivača igara na sreću u Republici Hrvatskoj nadležno je Ministarstvo financija, Porezna uprava. Slijedom navedenog, a temeljem članka 88. Zakona Porezna uprava donosi smjernice u vezi s provođenjem propisanih mjera na području otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, u svrhu jedinstvene primjene odredbi Zakona i na temelju donesenih podzakonskih propisa.

Smjernice su savjetodavne prirode i namijenjene su pravnim osobama koje imaju pravo priređivanja igara na sreću (dalje u tekstu: priređivači), kako bi olakšale razumijevanje i provođenje odredbi Zakona. Ove smjernice su obvezujuće u dijelu koji se odnosi na procjenu rizika pranja novca ili financiranja terorizma sukladno članku 7. Zakona. Analizu i procjenu rizika od PN/FT obveznik/priređivač dužan je usklađivati s ovim Smjernicama.

Svrha borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma jest sprječavanje i otkrivanje aktivnosti povezanih s prikrivanjem stvarnih izvora novca i druge imovine za koju se sumnja da je nezakonito stečena. Međunarodna zajednica i vlade zemalja prepoznale su izloženost financijskog i nefinancijskog sektora riziku od pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: PN/FT). U tom su smislu Zakonom su propisane mjere, radnje i postupci za sprječavanje i otkrivanje pranja novca koje su dužni provoditi obveznici primjene Zakona.

Borba protiv PN/FT-a zahtijeva od obveznika učinkovito provođenje mjera i radnji opisanih u ovim Smjernicama radi umanjivanja rizika od zlouporabe financijskog sustava korištenjem različitih metoda i tehnika pranja novca i financiranja terorizma.

1.1. SVRHA SMJERNICA

Svijest o postojanju obveza, ključna je za sprječavanje PN/FT od strane obveznika. Smjernice se donose u svrhu pomoći obveznicima u ispunjavanju njihovih obveza i olakšavanju provedbe Zakona i propisa vezanih za sprječavanje zlouporabe financijskog sustava u svrhu PN/FT-a u Republici Hrvatskoj.

1.2. POREZNA UPRAVA

Porezna uprava je upravna organizacija u sastavu Ministarstva financija koja nadzire primjenu Zakona kod priređivača igara na sreću iz članka 4. stavka 2. točke 13. Zakona. Ustrojstvo, djelokrug, nadležnost i ovlasti Porezne uprave uređeni su Zakonom o Poreznoj upravi («Narodne novine», br. 25/12), a područje priređivanja igara na sreću uređeno je Zakonom o igrama na sreću («Narodne novine», br. 87/09).

U postizanju svoje misije zaštite sustava od ozbiljnih posljedica PN/FT-a na ekonomsku, socijalnu, sigurnosnu i političku sferu, Porezna uprava nadzire provođenje Zakona od strane obveznika provedbe mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: SPN/FT), surađuje s drugim nadzornim tijelima i agencijama, izdaje preporuke za jednoznačnu primjenu odredaba Zakona, sudjeluje u edukaciji zaposlenika i obveznika.

1.2.1. Suradnja

Porezna uprava surađuje s obveznicima, koji su dužni postupati prema Zakonu, i s drugim državnim tijelima. U suradnji s drugim nadležnim nadzornim tijelima Porezna uprava pruža pomoć obveznicima u pogledu razumijevanja primjene Zakona te provodi nadzor nad provedbom Zakona.

Obveznici imaju važnu ulogu u nacionalnom sustavu sprječavanja i otkrivanja PN/FT-a, koja se ogleda u provođenju zakonskih odredaba koje se odnose na odbijanje provođenja sumnjivih transakcija, vođenje evidencija i obavljanje Ureda za sprječavanje pranja novca (dalje u tekstu: Ured).

Ovim se Smjernicama pridonosi boljoj informiranosti obveznika i djelotvornijem ispunjavanju njihovih obveza te razvoju suradnje između Porezne uprave i obveznika u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

1.3. PRANJE NOVCA

Cilj je ovoga dijela Smjernica, pružanje obveznicima temeljnog razumijevanja procesa pranja novca njegovim definiranjem, opisivanjem faza i navođenjem nekih od najčešće korištenih metoda pranja novca.

1.3.1. Definiranje pranja novca

Prema Zakona, pod pojmom pranja novca podrazumijeva se poduzimanje radnji kojima se prikriva pravi izvor novca, druge imovine ili prava za koje postoji sumnja da su nezakonito pribavljena u zemlji ili inozemstvu, uključujući:

- zamjenu ili kakav drugi prijenos novca ili druge imovine koja proizlazi iz nezakonite djelatnosti,
- prikrivanje prave prirode, izvora, nalaženja, raspolaganja, vlasništva ili prava u vezi s novcem ili drugom imovinom koja proizlazi iz nezakonite djelatnosti,
- stjecanje, posjedovanje ili stavljanje u promet novca ili druge imovine proizašle iz nezakonite djelatnosti.

Postupku pranja novca odnosno prikrivanju pravog izvora novca i sve imovine koja proizlazi iz tog novca uvijek prethodi nezakonita aktivnost.

1.3.2. Faze pranja novca

Proces pranja novca najčešće se odvija u slijedeće tri faze:

- polaganje: sredstva proistekla iz nezakonitih aktivnosti (npr. trgovine drogom) plasiraju se po prvi put u financijski sustav ili se koriste za kupnju visokovrijednih roba ili imovine. U ovoj je fazi tzv. prljavi novac najvidljiviji i izložen je otkrivanju;
- preslojavanje: u ovoj fazi, provođenjem niza složenih transakcija pokušava se prikriti izvor nezakonito stečenih sredstava ili vlasnike tih sredstava. Otkrivanje „prljavog novca“ u ovoj fazi postaje kompliciranije;
- integracija: u ovoj fazi „prljavi novac“ doseže svoj cilj integriranjem u financijski sustav, čineći tako otkrivanje gotovo nemogućim.

1.3.3. Metode pranja novca

Usporedno s tehnološkim razvojem društva, povećava se i broj sofisticiranih i kompleksnih metoda za prikrivanje podrijetla nezakonito stečene imovine. Među mnoštvom metoda, izdvajamo neke od najčešće korištenih:

Mnogostruke transakcije – ako ista osoba u jednome danu obavi dvije ili više transakcija i ako ukupan iznos transakcija u jednome danu prijeđe propisani limit za utvrđivanje i provjeru identiteta stranke ili obavješćivanje USPN.

Lažna društva - prikrivaju oprana sredstva dok „isturena poduzeća“ obavljaju zakonite poslovne aktivnosti u svrhu prikrivanja pranja novca. Ova se metoda često koristi u fazi prikrivanja, dok se procedura pranja novca sama po sebi može provoditi u nekoliko zemalja.

Casina / automat klubovi – veću količinu žetona ili ticket za igru na automatima za igre na sreću osoba kupuje gotovinom, odigra nekoliko igara (ili uopće ne odigra) s nekoliko žetona ili dijelom kredita s ticketa za igru na automatima za igre na sreću i zatraži isplatu većine preostalih žetona, odnosno ostatka kredita na ticketu i zatraži potvrdu.

Korištenje nominalnih predstavnika– ovo je najčešće korištena metoda pranja novca u fazi plasiranja. Osoba koja želi prljavi novac uvesti u financijski sustav, može pokušati prikriti podrijetlo nezakonito stečene imovine uključujući nominalnog predstavnika kao što su član obitelji, prijatelji ili poslovni poznanici koji uživaju povjerenje zajednice i obavljaju transakcije u „peračevo“ ime. Nominalni predstavnik tako lakše može izbjeći otkrivanje izvora prijavog novca.

Strukturiranje - uključuje strukturiranje većih iznosa gotovine iznad limita za identifikaciju u manje iznose gotovinskih transakcija i njihovo plasiranje u financijski sustav. Navedene manje iznose najčešće u sustav deponira veći broj osoba čime „perač“ pokušava izbjeći otkrivanje odnosno obvezu obavješćivanja o gotovinskim transakcijama iznad određenog iznosa i obvezu identificiranja stranke.

Kupnja imovine gotovinom - prilikom gotovinske kupnje visokovrijednih dobara ili luksuznih proizvoda (nakita, vozila, jahti i slično) kao i nekretnina i zemljišta, imovina je najčešće registrirana na ime bliskog suradnika ili rođaka radi prikrivanja stvarnog vlasnika. Imovina se također često preprodaje radi prikrivanja njena pravog podrijetla i stvarnog vlasnika.

Kupnja/prodaja strane valute – nezakonito stečena sredstva koriste se za kupnju strane valute koja se zatim najčešće transferira na bankovne račune u offshore financijskim centrima širom svijeta.

Okupnjavanje – manje denominacije (npr. €10 ili €20) nezakonito stečenih novčanih sredstava, kao što su sredstva stečena od ulične preprodaje droge, razmjenjuju se za veće denominacije (€100, €200 ili €500) radi lakšeg skrivanja novčanih sredstava pri prekograničnim kretanjima.

Obveznici bi trebali konzultirati različite izvore i obnavljati svoje znanje o trendovima i tipologijama pranja novca, koristeći se podacima iz dodataka ovih Smjernica, informacijama Ureda, te informacijama MONEYVAL-a, FATF-a i drugih međunarodnih tijela.

U privitku Smjernica priloženi su Dodaci 1. i 2. koji uključuju opće indikatore te indikatore za situacije visokoga rizika.

1.3.4. Značenje borbe protiv pranja novca

“Priljavi novac“ mora se „oprati“ da bi se mogao legalno koristiti. „Oprana“ ili legalizirana sredstva osiguravaju kriminalnim skupinama zakonit temelj za daljnju akumulaciju bogatstva i posljedično, za vođenje i proširenje kriminalnih aktivnosti.

Ekonomski i politički utjecaj kriminalnih organizacija slabi socijalne vrijednosti i etičke standarde, naposljetku i institucije modernih demokratskih društava. Pranje novca ima negativan utjecaj na ekonomske pokazatelje i pridonosi slabljenju ekonomskog rasta.

Globalizacija je proces koji postupno ukida ograničenja u protoku dobara, usluga, ljudi i kapitala između različitih zemalja i dijelova svijeta te uz mnogo pozitivnih efekata, ujedno čini i neke negativne poput izloženosti opasnostima od najtežih oblika financijskog kriminala. Borba protiv pranja novca vrlo je kompleksna i izazovna, stoga iziskuje nacionalnu i međunarodnu suradnju pri podizanju svijesti, otkrivanju, provođenju istraga, zapljeni imovine, vođenju sudskih postupaka i oduzimanju odnosno povratu sredstava.

1.4. FINANCIRANJE TERORIZMA

1.4.1. Definicija

Terorizam, u najširem smislu riječi, podrazumijeva svako korištenje nasilja za postizanje političkih ciljeva. Nasilje je sredstvo prisile nad određenim subjektima (državom, međunarodnom organizacijom i sl.) da nešto učine ili propuste učiniti. Različiti su ciljevi koji se terorizmom žele ostvariti, a uključuju političke, nacionalne, religijske i druge ciljeve. Sukladno odredbi Okvirne odluke Vijeća Europske unije o borbi protiv terorizma od 13. lipnja 2002., terorističko djelo jest: „Djelo koje s obzirom na svoju prirodu i kontekst, može ozbiljno naštetiti državi ili međunarodnoj organizaciji te koje je počinjeno s namjerom: ozbiljnog

zastašivanja pučanstva ili nezakonitog prisiljavanja vlade da nešto učini ili se suzdrži od toga ili ozbiljnog destabiliziranja ili uništavanja osnovne političke, ustavne ili gospodarske strukture države ili međunarodne organizacije“. Odredbe Kaznenog zakona Republike Hrvatske koje se odnose na terorizam u cijelosti su usklađene s Okvirnom odlukom.

Financiranje terorizma, predstavlja problem koji u današnje vrijeme ozbiljno zaokuplja čitavu međunarodnu zajednicu. Intenzitet međunarodnih terorističkih aktivnosti ovisi o sredstvima koja teroristi mogu pribaviti, stoga je od velikog značaja za sprječavanje i otkrivanje financiranja terorizma, onemogućiti i pravodobno razotkriti pokušaje financiranja terorističkih aktivnosti.

1.4.2. Metode financiranja terorizma

Dvije su primarne metode financiranja terorističkih aktivnosti: prva uključuje sakupljanje financijske pomoći od zemalja, organizacija ili pojedinaca, dok druga uključuje aktivnosti koje generiraju dobit, a koje mogu biti zakonite i nezakonite.

a. Prikupljanje financijske pomoći

Članovi terorističkih skupina mogu financirati svoje terorističke aktivnosti putem vlada država ili organizacija, no u posljednje je vrijeme takva metoda financiranja u opadanju.

Potpota države zamijenjena je potporom iz drugih izvora kao što je potpora pojedinaca koji posjeduju značajna financijska sredstva ili objedinjena sredstva od nesumnjivih darovatelja neprofitnim organizacijama.

b. Aktivnosti koje generiraju dobitke iz kriminala

Izvori financiranja terorizma mogu biti zakoniti ili nezakoniti, mogu potjecati iz nezakonitih aktivnosti kao što su prijevara, trgovanje drogom ili otmica, a mogu potjecati i iz zakonitih izvora, kao što su zajmovi, članske pristojbe, prodaja publikacija, donacija i sl.. Otmice i iznude imaju dvostruki cilj: pružiti terorističkoj organizaciji financijsku potporu uz istodobno zastrašivanje ciljanog stanovništva ili grupe ljudi.

1.4.3. Veza između pranja novca i financiranja terorizma

Metode terorističkih skupina za generiranje/skupljanje financijskih sredstava iz nezakonitih izvora slične su metodama kojima se koriste za pranje novca. Terorističke skupine moraju pronaći način kako oprati nezakonita sredstava kako bi ih mogli koristiti bez privlačenja pažnje nadležnih tijela.

Financiranje terorizma ne uključuje uvijek velike novčane iznose, a transakcije nužno ne moraju biti kompleksne kao što je to slučaj pri pranju novca. Međutim, metode koje koriste terorističke skupine za premještanje, prikupljanje i prikrivanje izvora financiranja, ostaju slične onima kojima se koriste za pranje novca. Zbog toga je sveobuhvatan i učinkovit sustav sprječavanja pranja novca ključ za nadziranje financijskih aktivnosti terorističkih skupina.

1.4.4. Značenje borbe protiv financiranja terorizma

Sukladno članku 2. Međunarodne konvencije o sprječavanju financiranja terorizma iz 1999. godine, kazneno djelo financiranja terorizma čini svaka osoba koja, koristeći bilo koja sredstva, izravno ili neizravno, nezakonito i voljno, nabavi ili prikupi sredstva s namjerom da se ona koriste, ili znajući da će se koristiti, u potpunosti ili djelomično, u svrhu provođenja djela koje predstavlja kazneno djelo propisano u postojećim antiterorističkim konvencijama Ujedinjenih naroda odnosno bilo kojeg drugog djela kojem je namjena prouzročiti smrt ili tešku tjelesnu ozljedu civila ili bilo koje druge osobe, koja nije aktivno uključena u situaciju oružanog sukoba, ako je svrha toga djela – po njegovoj naravi ili sadržaju – zastrašiti stanovništvo ili prisiliti neku vladu ili međunarodnu organizaciju na činjenje nekog djela ili suzdržavanje od činjenja bilo kojeg djela.

Obveza države na provedbu mjera za sprječavanje financiranja terorizma uspostavljena je i Rezolucijom 1373 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda iz 2001. godine, kojom je osnovan Protuteroristički odbor pri Vijeću sigurnosti, obveza kojega je praćenje provedbe Rezolucije u državama članicama.

Aktivnosti terorista odnosno terorističkih skupina stvarna su prijetnja sigurnosti ljudi i društva, kako na lokalnoj tako i na međunarodnoj razini. Republika Hrvatska surađuje s drugim zemljama na bilateralnoj i multilateralnoj razini, u okviru međunarodnih ugovora o sprječavanju i otkrivanju najtežih oblika kriminala, uključujući i financiranje terorizma. Uspostavljanje poslovnih odnosa s terorističkim skupinama predstavlja za financijske institucije kao i za one koji obavljaju tzv. profesionalne djelatnosti visok reputacijski i operativni rizik te neželjene zakonske posljedice.

2. LEGISLATIVA PRIMJENJIVA U SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

2.1. ZAKON I PODZAKONSKI PROPISI

Zakonodavni okvir u području sprječavanja PN/FT čine:

Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma koji je u potpunosti usklađen sa Smjernicom Europskog parlamenta i Vijeća 2005/60/EC o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma (3. Direktiva).

Pravilnici uz Zakon doneseni od strane ministra financija:

1. Pravilnik o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama («Narodne novine», br. 01/09)
2. Pravilnik o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj te o uvjetima pod kojima obveznici za određene stranke nisu dužni obavješćivati Ured o gotovinskoj transakciji («Narodne novine», br. 01/09)
3. Pravilnik o kontroli unošenja i iznošenja gotovine u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice («Narodne novine», br. 01/09)
4. Pravilnik o načinu i rokovima obavješćivanja Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama te vođenju evidencija od strane odvjetnika, odvjetničkih društava, javnih bilježnika, revizorskih društava i samostalnih revizora («Narodne novine», br. 01/09)
5. Pravilnik o sadržaju i vrsti podataka o uplatitelju koji prate elektronički prijenos novčanih sredstava, o obvezama pružatelja usluga plaćanja i o iznimkama od obveze prikupljanja podataka pri prijenu novčanih sredstava («Narodne novine», br. 01/09)
6. Pravilnik o određivanju uvjeta pod kojima obveznici svrstavaju stranke u stranke koje predstavljaju neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma («Narodne novine», br. 76/09)
7. Pravilnik o uvjetima pod kojima obveznici Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma mogu mjere dubinske analize stranke prepustiti trećim osobama («Narodne novine», br. 76/09)
8. Pravilnik o načinu i rokovima dostavljanja podataka Uredu za sprječavanje pranja novca o kaznenom djelu pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine», br. 76/09)
9. Pravilnik o načinu i rokovima dostavljanja podataka Uredu za sprječavanje pranja novca o prekršajnim postupcima («Narodne novine», br. 76/09).

2.2. KRIMINALIZACIJA AKTIVNOSTI PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Kazneno djelo pranja novca kriminalizirano je člankom 279. važećeg Kaznenog zakona («Narodne novine», br. 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08, 57/11 i 77/11, dalje u tekstu: Kazneni zakon), kojim je propisano da kazneno djelo pranja novca čini osoba koja u bankarskom, novčarskom ili drugom poslovanju uloži, preuzme, prenese, zamjeni, pretvori ili na drugi način prikrije pravi izvor novca, predmeta, prava ili imovinske koristi za koju se zna da je nastala ili pribavljena kaznenim djelom. Nadalje, kaznit će se i tko takav novac, predmete, prava ili imovinsku korist pribavlja sebi ili drugome, posjeduje ili upotrebljava, iako je u vrijeme primitka znao za njihovo podrijetlo. Nadalje, kaznit će se i tko u slučaju počinjenja djela iz stavka 1. i 2. članka 279. Kaznenog zakona postupa s nehajem glede okolnosti da su novac, predmeti, prava ili imovinska korist pribavljeni kaznenim djelom. Takav novac, predmeti i imovinska korist oduzet će se, a prava utvrditi ništavim.

Kazneno djelo pranja novca kriminalizirano je člankom 265. novog Kaznenog zakona («Narodne novine», br. 125/11), a koji stupa na snagu 01. siječnja 2013. godine, kojim je propisano da kazneno djelo pranja novca čini onaj tko imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom uloži, preuzme, pretvori, prenese ili zamijeni u cilju prikrivanja njezinog nezakonitog podrijetla. Nadalje, kaznit će se i tko prikriva pravu prirodu, podrijetlo, mjesto, raspolaganje, prenošenje te postojanje prava, odnosno vlasništva na imovinskoj koristi koju je drugi ostvario kaznenim djelom te tko imovinsku korist koju je drugi ostvario kaznenim djelom, pribavlja, posjeduje ili koristi. Nadalje, Kazneni zakon propisuje sankciju i za postupanje s nehajem u odnosu na okolnosti da se radi o imovinskoj koristi ostvarenoj kaznenim djelom.

Financiranje terorizma kriminalizirano je posebnim kaznenim djelom pripremanja kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom iz čl. 187. a. Kaznenog zakona kojim je propisano da kazneno djelo čini osoba koja na bilo koji način, izravno ili neizravno, daje ili prikuplja sredstva s namjerom da će se ona, u cijelosti ili djelomično, biti korištena za počinjenje, između ostalog, kaznenog djela terorizma iz čl. 169., kaznenog djela javnog poticanja na terorizam iz čl. 169. a. i kaznenog djela novačenja i obuke iz čl. 169. b. te drugih kaznenih djela povezanih s terorizmom.

Sukladno novom Kaznenom zakonu («Narodne novine» br. 125/11), koji stupa na snagu 01. siječnja 2013. godine, financiranje terorizma kriminalizirano je odredbom čl. 98. Kaznenog zakona kojim je propisano da će se kazniti tko izravno ili neizravno daje ili prikuplja sredstva s ciljem da se ona koriste ili znajući da će se koristiti, u potpunosti ili djelomično, u svrhu činjenja jednog ili više kaznenih djela, a između ostalog i kaznenog djela terorizma iz čl. 97., kaznenog djela javnog poticanja na terorizma iz čl. 99., kaznenog djela novačenja za terorizma iz čl. 100., kaznenog djela obuke za terorizma iz čl. 101. te drugih kaznenih djela povezanih s terorizmom. Nadalje, kaznit će se tko izravno ili neizravno daje ili prikuplja sredstva s ciljem da se ona koriste ili znajući da će se koristiti, u potpunosti ili djelomično od strane terorista ili terorističkog udruženja (op. bez obzira na svrhu korištenja).

Odredbom čl. 102. novog Kaznenog zakona kriminalizirano je kazneno djelo terorističkog udruživanja kojim je propisano da tko organizira ili vodi zločinačko udruženje kojemu je cilj počinjenje, između ostalog, i kaznenog djela iz članka 97. do članka 101.

2.3. MEĐUNARODNI DOKUMENTI O SPRJEČAVANJU I OTKRIVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Republika Hrvatska ratificirala je u srpnju 2008. godine Konvenciju Vijeća Europe o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju imovine stečene kaznenim djelom te o financiranju terorizma. Spomenuta Konvencija prvi je međunarodni instrument koji pokriva i sprječavanje i kontrolu pranja novca i financiranja terorizma. Potpisivanjem i ratificiranjem Konvencije, Republika Hrvatska je pri kraju postupka

ratifikacije tri stupa zakonodavnog „arsenala“ Vijeća Europe u borbi protiv terorizma (RH ratificirala je i Dodatni protokol uz Konvenciju o suzbijanju terorizma 2005. godine i Konvenciju o sprječavanju terorizma u siječnju 2008. godine).

2.4. ZAKON O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Zakon je usklađen s Direktivom Europskog parlamenta i Vijeća 2005/60/EC o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma iz listopada 2005. godine (3. Direktiva).

Zakon definira mjere sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma za sve obveznike. Svi obveznici imaju zakonsku obvezu umanjavanja rizika financijskih i poslovnih transakcija u koje su uključeni zbog mogućnosti njihova korištenja u svrhu PN/FT-a.

2.4.1. Primjenjivost

Ove Smjernice primjenjuju se na obveznike - priređivače iz članka 4. stavak 2. točka 13. Zakona nad kojima nadzor, sukladno provedenoj analizi i procjeni rizika provodi Porezna uprava.

Priređivači igara na sreću za:

- a) lutrijske igre,
- b) igre u casinima,
- c) kladioničke igre,
- d) igre na sreću na automatima,
- e) igre na sreću na internetu i drugim telekomunikacijskim sredstvima, odnosno elektroničkim komunikacijama

2.5. ZAKON O IGRAMA NA SREĆU

U Republici Hrvatskoj regulacija igara na sreću, kao specifične aktivnosti, strogo je i detaljno uređena posebnim zakonom, Zakonom o igrama na sreću («Narodne novine», br. 87/09), te opsežnim podzakonskim aktima, kao i ugovorima. Između ostalog Zakonom o igrama na sreću, priređivač igara na sreću mora osigurati da igre na sreću priređuju i sukladno zakonu koji uređuje sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma.

Zakonom o igrama na sreću je propisano da se igrom na sreću smatra igra u kojoj se za uplatu određenog iznosa sudionicima pruža mogućnost stjecanja dobitka u novcu, stvarima, uslugama ili pravima, pri čemu dobitak ili gubitak ovisi pretežito o slučaju ili nekom drugom neizvjesnom događaju.

Priređivanje igara na sreću na području Republike Hrvatske isključivo je pravo Republike Hrvatske te se one mogu priređivati na temelju ovoga Zakona, odluke Vlade Republike Hrvatske i odobrenja Ministarstva financija. Republika Hrvatska pravo priređivanja svih igara na sreću prenosi na Hrvatsku Lutriju d.o.o., čiji je osnivač. Djelatnost priređivanja igara na sreću na automatima, igara na sreću u casinima te igara klađenja mogu na temelju odluke i odobrenja steći i druga trgovačka društva sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.

Posjet i sudjelovanje u igri u casinu, automat klubu i na uplatnim mjestima kladionica dopušten je samo punoljetnim osobama koje su tu činjenicu, na zahtjev priređivača, dužne dokazati identifikacijskom ispravom. Posjet casinu i sudjelovanje u igri dopušten je samo pod uvjetima propisanim Zakonom o igrama na sreći.

Priređivač je dužan, na zahtjev igrača, izdati potvrdu na igračevo ime o ostvarenim dobitcima. Potvrdu o dobitku ostvarenom isključivo iz igre igrač može zatražiti u roku od tri dana od dana ostvarenja dobitka, a priređivač je dužan potvrdu izdati u istom roku. Priređivač vodi evidenciju o izdanim potvrdama s podacima o dobitnicima i dostavlja ju Ministarstvu financija do kraja siječnja tekuće godine za proteklu godinu.

Priređivač mora utvrđivati, provjeravati i evidentirati identitet svih osoba koje ulaze u casino na način da vodi evidenciju koja sadržava podatke za identifikaciju osobe i to: ime i prezime, prebivalište, datum rođenja, mjesto rođenja, osobni identifikacijski broj, broj identifikacijske isprave, broj i naziv izdavatelja isprave, te datum i vrijeme ulaska u casino. Navedene podatke mora čuvati pohranjene najmanje deset godina.

Nadalje, priređivač koji igre priređuje u casinima mora osigurati neprekidan audio-video nadzor u casinu koji obuhvaća ulaz u casino, recepciju, igre keno i bingo, blagajnu i mjenjačnicu, stol za igre uživo, stol za rulet, elektronski rulet, automate za igre na sreću, postupak obračuna, kretanje gotovine i žetona, drop-kutija, kutija za napojnice, kutija za držanje žetona i posuda za drop unutar casina. Snimljena dokumentacija čuva se 60 dana.

Zakonom o igrama na sreću je propisano da automati i stolovi na kojima se priređuju igre na sreću moraju biti tehnički ispravni, a kontrolni uređaji uplate, isplate, programske ploče i igre te dijelovi koji utječu na rezultat igre moraju biti plombirani. Potvrdu o tehničkoj ispravnosti izdaje pravna osoba ovlaštena za obavljanje tehničkog pregleda. Priređivač mora na vidljivo mjestu istaknuti obavijest za igrače o minimalnom prosječnom postotku vraćanja novca, o pravilima igre i vrijednosti kredita. Plombiranje automata za igre na sreću i sustava obavljaju ovlašteni službenici Ministarstva financija. Isto tako, propisano je da svaki automat, sustav povezivanja automata u on-line, sustav progresivnih dobitaka i sustav plaćanja koji je u uporabi mora biti certificiran.

U okviru otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, kako priređivačima tako i nadzornom tijelu – Poreznoj upravi, kao izvanredno učinkovito oruđe služi propisana obveza po kojoj su priređivači dužni omogućiti pohranu primljenih uplata i isplata na način da omogući uspostavu sustava nadzora. Priređivač mora omogućiti Ministarstvu financija izravno spajanje na informacijski sustav priređivača, u realnom vremenu, radi uspostave i osiguranja neprekidnog i neposrednog nadzora – cjeloviti nadzor.

Uvođenjem »odgovornog priređivanja igara na sreću«, povećana je briga i odgovornost priređivača prema priređivanju igara na sreću, također i u smislu nadzora nad prekomjernom uporabom novčanih sredstava za sudjelovanje u igrama na sreću kod pojedinih igrača, što posredno povećava i nadzor nad potrošnjom igrača u smislu Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

Zakon o igrama na sreću dopušta i on-line igranje (igranje na daljinu) odnosno priređivanje igara na sreću putem interneta, telefona ili nekih drugih interaktivnih komunikacijskih uređaja putem kojeg igrač može odigrati igru samostalno, kroz interakciju sa sustavom, bez neposrednog predstavnika priređivača. Za on-line igranje ministar financija propisao je standarde o tehničkim uvjetima sustava priređivanja igara na sreću putem interaktivnih prodajnih kanala on-line igranja i to, postupak registracije i identifikacije igrača, uvjete programske podrške (softver) i opreme, certificiranje sustava i igara, postupanje s transakcijama uplata i isplata, sigurnosna načela, uvjete nadzora, načela odgovornog priređivanja i ostalo. Priređivač koji želi na taj način priređivati igre mora svoj sustav priređivanja uskladiti s tehničkim standardima koje propisuje ministar financija. Za sudjelovanje u on-line igranju igrač se mora registrirati, a to podrazumijeva preuzimanje i pohranu podataka o igraču, na temelju ugovora sklopljenog u casinu ili putem internetske stranice priređivača. Identifikacija igrača jest proces kojim se provjerava ispravnost podataka igrača i utvrđuje da je igrač punoljetna fizička osoba, a obavlja se provjerom podataka putem elektroničkih usluga Porezne uprave ili sustava elektroničkog plaćanja provjerom nositelja debitne ili kreditne kartice.

Cjelokupna regulacija područja igara na sreću mora biti komplementarna sa Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, na način da svi obveznici koje definira Zakon moraju prihvaćati mjere u okviru obaju zakonodavstava, želimo li doseći maksimalan učinak u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

2.6. ZAKON O POREZNOJ UPRAVI

Zakon o Poreznoj upravi («Narodne novine» br. 25/12, dalje u tekstu - ZPU), uređuje djelokrug i ustrojstvo Porezne uprave te posebne obveze, odgovornosti i ovlaštenja službenika Porezne uprave.

2.6.1. Ovlasti službenika Porezne uprave i obveze obveznika

Sukladno članku 28. ZPU, člancima 102. i 103. Općeg poreznog zakona («Narodne novine» br. 147/08 i 18/11) i članka 70. Zakona o igrama na sreću ovlaštene osobe Porezne uprave imaju sljedeće opće ovlasti:

- provoditi postupke i radnje u skladu s odredbama Općeg poreznog zakona, zakona što uređuju pojedine vrste poreza i obvezne doprinose, te drugih zakona što se odnose na oporezivanje,
- privremeno oduzeti predmete, novac, vrijednosnice i dokumentaciju što mogu u prekršajnom, prijestupovnom ili kaznenom postupku poslužiti kao dokaz,
- privremeno zabraniti obavljanje djelatnosti pečačenjem postrojenja, opreme ili prostorija u kojima se obavlja djelatnost, u skladu s posebnim zakonima,
- pregledati poslovne prostorije i sve postupke izravno ili neizravno povezane s priređivanjem igara na sreću u casinima, kladionicama ili automat klubovima, naprave i pomagala za priređivanje igara na sreću, naprave za nadziranje izvođenja igara na sreću, audio i video naprave i pomagala, poslovne knjige, izvještaje, evidencije i druge dokumente ili podatke koji omogućuju utvrđivanje stanja, te nadzirati provedbu odredaba koje se odnose na sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma
- utvrđivati identitet odgovornih osoba poreznog obveznika,
- pregledavati poslovnu dokumentaciju, izvješća, prijave, prostorije i dobra.

Napomena:

Člankom 65. Zakona o igrama na sreću propisano je slijedeće:

Priređivači igara na sreću iz ovog Zakona dužni su u svom poslovanju postupati sukladno propisima kojima se uređuje sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, a posebno u slučajevima dubinske analize stranke, utvrđivanja stvarnog vlasnika, utvrđivanja identiteta stranke, sumnjivih transakcija i rokova čuvanja podataka o igračima.

Priređivači igara na sreću iz ovog Zakona dužni su obaviti dubinsku analizu stranke u svim slučajevima i na način propisan Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

Pri obavljanju nadzora provedbe mjera i radnji radi sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma inspektori Porezne uprave provjeravaju:

- da li je priređivač igara na sreću obavio dubinsku analizu svojih igrača sukladno Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma
- da li je bilo transakcija u visini od 105.000,00 kn i većih i jesu li igračima izdane potvrde o ostvarenim dobitcima sukladno Zakonu o igrama na sreću
- da li je priređivač igara na sreću donio interni akt kojim se određuju mjere, radnje i postupanja radi sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma

- da li je priređivač igara na sreću imenovao ovlaštenu osobu i zamjenika koji su ovlašteni i odgovorni za provođenje mjera i radnji što se poduzimaju radi sprječavanja i otkrivanja pranja novca, te da li su o prijašnjem obavijestili Ured za sprječavanje pranja novca
- da li priređivač igara na sreću u casinu vodi propisanu evidenciju pri ulasku igrača u casino
- da li je bilo transakcija u iznosu od 200.000,00 kn i više i da li je o tome obaviješten Ured za sprječavanje pranja novca
- da li je priređivač igara na sreću izvršio procjenu rizika i izradio listu indikatora
- da li je priređivač igara na sreću osigurao čuvanje i zaštitu podataka, te da li vodi propisane evidencije

2.6.2. Obveze obveznika definirane Zakonom

Uspješan sustav sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma kod obveznika jest onaj, koji je potpuno usklađen sa zakonskim obvezama, prilagođen poslovanju obveznika, u kojemu se mjere dosljedno provode, te koji zadovoljava postojeće standarde u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Prema Zakonu, obveznici su dužni:

- izvršiti procjenu rizika od zlorporabe za pranje novca za pojedinu stranku, poslovni odnos, transakciju ili proizvod,
- provoditi mjere dubinske analize stranke na način i pod uvjetima određenim Zakonom,
- izraditi interni akt
- imenovati ovlaštene osobe i njezina zamjenika
- omogućiti redovito stručno osposobljavanje i izobrazba djelatnika,
- osigurati redovitu internu reviziju
- izraditi i redovito dopunjavati listu indikatora za prepoznavanje stranaka i sumnjivih transakcija za koje postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma,
- dostavljati Ured obavijestiti o gotovinskim transakcijama u iznosu od 200.000,00 kn i većih
- dostavljati Uredu obavijesti o sumnjivim transakcijama i osobama,
- osigurati čuvanje i zaštitu podataka,
- voditi propisane evidencije.

Da bi obveznici bolje razumjeli svoje obveze i postigli usklađenost sa Zakonom, u ovim su Smjernicama mjere razvrstane u četiri kategorije, a to su:

- interne kontrole

- dubinska analiza stranke
- praćenje i obavješćivanje
- čuvanje podataka i evidencija

U nastavku se daju detaljne smjernice za postupanje unutar svake od navedenih kategorija. U svakome poglavlju navode se i kriteriji za pomoć obveznicima kako bi lakše obavili procjenu mjera koje provode u području sprječavanja PN/FT. Navedenim kriterijima za procjenu koristi se i Porezna uprava u obavljanju nadzora igara na sreću i u donošenju ocjene provodi li obveznik na propisani način mjere za sprječavanja PN/FT.

3. INTERNE KONTROLE

3.1. Pristup temeljen na riziku

Od obveznika se zahtijeva procjena rizika te dokumentiranje obavljene procjene rizika povezane s pranjem novca i financiranjem terorizma. Pristup temeljen na riziku jest postupak koji obvezniku omogućuje identificiranje potencijalno visokih rizika od PN/FT-a i razvijanje strategija za njihovo umanjivanje. Načelo pristupa temeljenog na riziku omogućit će obvezniku usmjeravanje resursa tamo gdje su najpotrebniji.

Pristup upravljanja rizikom i umanjivanja rizika zahtijeva vodstvo i angažman višeg rukovodstva (managementa) usmjeren na otkrivanje i sprječavanje PN/FT-a. Više rukovodstvo odgovorno je za donošenje odluka vezanih za politike, procedure i procese koji umanjuju i kontroliraju rizike od PN/FT u poslovanju.

Cilj primijenjenih mjera za sprječavanje i otkrivanje PN/FT-a trebao bi biti proporcionalan utvrđenom stupnju rizika od PN/FT-a (pristup temeljen na riziku).

Privedivači su dužni ispunjavati zahtjeve koje im nalaže zakonodavstvo koje uređuje područje igara na sreću te sukladno Zakonu provoditi mjere za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Bez obzira na domet i učinkovitost tih mjera, činjenica je da će počinitelji kaznenih djela u poslovima s nezakonito stečenim sredstvima pokušati i dalje poslovati što diskretnije, a posljedično i ciljati na nefinancijska društva koja priređuju igre na sreću. Iz tog su razloga priređivači igara na sreću ranjiviji, odnosno više izloženi sa stajališta učinkovitosti pri sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

Rizik za pranje novca ili financiranje terorizma, prema Zakonu, rizik je da će određena stranka iskoristiti obveznika s namjerom pranja novca ili financiranja terorizma, odnosno da će neki poslovni odnos,

transakcija ili proizvod, odnosno usluga koju nudi obveznik, primjerice priređivanje igara na sreću, biti upotrijebljena za pranje novca ili financiranje terorizma.

Kako bi spriječio preveliku izloženost negativnim učincima pranja novca i financiranja terorizma, obveznik mora, sukladno Zakonu, izraditi analizu rizika, kojom definira razinu izloženosti određene stranke, poslovnog odnosa, usluge ili transakcije rizicima za pranje novca ili financiranje terorizma.

Priprema analize rizika nužan je preduvjet za provođenje propisanih mjera analize stranke, jer o raspoređivanju stranke, poslovnog odnosa, usluga ili transakcije u jednu od kategorija rizičnosti ovisi vrsta analize stranke, koju će obveznik morati obaviti sukladno Zakonu.

Analiza rizika, odnosno postupak određivanja procjene rizika mora odražavati specifičnost priređivača igara na sreću i njegovog poslovanja (primjerice veličinu i sastav društva, opseg i sastav njegovih poslova, vrste stranaka s kojima posluje, vrste usluga koje pruža, vrstu tehnologije kojom izvodi igre na sreću ili obavlja uplate itd.). Time što se priređivač prema svojim strankama i poslovima odnosi na temelju pristupa koji se zasniva na procjeni rizika, omogućeno mu je da se uspješnije i učinkovitije prilagodi trenutnim rizicima i svoju pozornost i sredstva usmjeri na one stranke i poslove koji predstavljaju veći rizik sa stajališta pranja novca i financiranja terorizma.

Pri analizi rizika priređivača igara na sreću, potrebno je, dakle, prije svega uzeti u obzir sljedeće čimbenike vezane uz igrače-stranke (broj, frekventnost posjeta, odnos domaći-strani, način i učestalost njihovog igranja), transakcije (načini uplaćivanja/isplaćivanja, broj transakcija iznad/ispod granice obveznog nadzora ili mnogo transakcija bez igranja i sl.) te frekventnost i način izdavanja dobitaka u igrama na sreću.

Analiza i procjena rizika provode se za svaku organizacijsku jedinicu, pojedinačni odjel, što priređivaču omogućuje da detaljno odredi na koje stranke, transakcije i dobitke zaposlenici moraju posebno paziti u pojedinim fazama izvođenja igara na sreću.

Priređivač može izabrati različite strategije i pristupe u razvoju svojih programa procjene rizika za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. U analizi rizika potrebno je uzeti u obzir i sljedeće:

- **šire definiranje rizika priređivača**, jer isti ne nude samo igre na sreću i zabavu, već u okviru svojeg poslovanja obavljaju i druge usluge i financijske transakcije, čime su izloženi riziku sprječavanja PN/FT-a (npr. mjenjačnice u casinima),
- **raznovrsnost, frekventnost i opseg transakcija** razlozi su za veću podložnost sektora igara na sreću za sprječavanja PN/FT, jer se većina transakcija temelji na gotovini, elektroničkim transakcijama,

- **korištenje ponude casino turizma (»Junket«)**, koji uključuje prijevoz, smještaj, poticaj za igru i prijenos sredstava u/iz automat kluba ili casina, prodaju posebnih »junket« žetona, plaćanje agentima za kupnju tih žetona u postocima i sl.,
- **potencijalni interes za kriminalitet u automat klubovima** – organizirane kriminalne skupine traže načine nadzora ili vlasništva priređivača sa svrhom krađe, prijevare, pranja novca i drugih kažnjivih djela te kao posebno mjesto druženja jer su, primjerice, casina i automat klubovi često i mjesta posuđivanja novca, prijevarena pomoću kreditnih kartica, mogućnosti nalaženja zaposlenika za suradnju. Kriminalci često pokušavaju iskoristiti i opremu za igru, kao i povezane računalne sustave za pranje novca u svim procesima igre na sreću,
- **mogućnost da zaposlenici u procesu igre na sreću sa strankama sudjeluju u pranju novca** (da su, primjerice, sudionici u kaznenim djelima), što najčešće uvjetuje potkupljivost zaposlenika ili nedovoljna osposobljenost zaposlenika (to, primjerice, potvrđuje statistika takvih kaznenih djela u Nevadi). Metode uključuju: neobavješćavanje o sumnjivim transakcijama ili transakcijama koje su ispod limita za obavješćivanje Ureda, uništavanje dokumenata, izvješća o transakcijama vezanih uz analizu stranke ili procese obavješćavanja, pronevjera podataka o igri i sl.,
- **razmatranje različitih načina uplata i isplata u procesu igara na sreću.** Priređivači istovremeno koriste različite mogućnosti uplate za sudjelovanje u igrama na sreću, od direktnog uplaćivanja gotovine u automate preko utora za umetanje novčanica, do »kredita« koji igrač dobiva neposrednom uplatom u utor za umetanje novčanica putem listića ili žetona koje kupi na blagajni ili osvoji u igri, do mogućnosti direktne kupnje žetona na stolovima i uplata putem računa igrača (internetsko priređivanje). Kupnja listića, žetona te uplate na račun igrača za sudjelovanje u igri na sreću mogući su putem kreditnih kartica, različitih čekova, naloga za asignaciju, uplata u kladionicama, putem bankovnog internetskog sustava plaćanja, mobilnih sustava plaćanja,
- **pri organizaciji kladioničkih igara** potrebno je, osim mogućnosti »lažiranja« sportskih rezultata i povezanosti s kladionicama i njihovog određivanja koeficijenata, uzeti u obzir i alate koje priređivač sustavno ugrađuje u poslovanje, primjerice, opće automatsko zatvaranje za određene novčane iznose, ograničenje broja kladioničkih listića po kombinaciji, ograničenje iznosa uplata i broja uplaćenih listića pojedinog igrača, način uplaćivanja oklada ako igrač, primjerice, uplaćuje veći broj listića s višim koeficijentom, a ne na favorita i sl.,
- uvažavanje i poznavanje **metoda i tehnika pranja novca u procesima igre na sreću** (primjerice, strukturiranja i okrupnjavanja/rafiniranja, gotovine, žetona, listića, korištenja darovnih bonova, »vaučera« za kupnju žetona, posebnih kartica za »jake« posjetitelje, kupnje žetona od »čistih igrača« po višoj cijeni, korištenja žetona kao valute u nezakonitim transakcijama, krivotvorenja osobnih isprava, razmjene valuta).

Pristup procjeni rizika od priređivača zahtijeva da zahtjeve i preporuke prilagode vlastitom poslovanju, tako da, primjerice, dva casina u vlasništvu jedne pravne osobe mogu imati različit način praćenja smjernica u smislu detaljnijeg definiranja pojedinih sadržaja.

Procjena rizika

Utvrđivanje i procjena rizika od PN/FT:

- stranke
- proizvodi i usluge
- poslovna praksa / kanali pružanja usluga
- geografski rizik

Umanjivanje rizika

Upravljanje rizicima:

- umanjivanje i upravljanje rizikom
- primjena strategija, politika i procedura
- uspostava sustava i kontrola

Praćenje rizika

Provedba stalnog praćenja

- razvijanje i provedba procesa praćenja
- vođenje potrebnih evidencija
- obavješćivanje o sumnjivim transakcijama
- izvješćivanje uprave

3.1.1. Priprema analize rizika

Za odgovarajuću pripremu analize rizika prvo je potrebno razumjeti okolnosti koje utječu na to koji su rizici u pojedinom okruženju, odnosno državi. U te svrhe može se pripremiti i procjena rizika pojedine države sa stajališta pranja novca ili financiranja terorizma.

Čimbenici (opći) koji se pritom uvažavaju su sljedeći:

- ✓ pravno okruženje i regulacija igara na sreću,
- ✓ gospodarska struktura države,

- ✓ izvori, lokacija i koncentracija kriminalnog djelovanja vezane uz igre na sreću,
- ✓ širina i priroda djelatnosti koju obavljaju priređivači igara na sreću,
- ✓ vlasnička struktura priređivača (u vlasništvu države, privatni kapital),
- ✓ priroda sustava plaćanja i raširenosti gotovinskih transakcija,
- ✓ geografska raspodjela priređivača s obzirom na poslove i stranke,
- ✓ vrste usluga koje nude priređivači,
- ✓ ponude financijskih usluga priređivača i njihovih posrednika (npr. mjenjačnica, »junket« promotora, agenata),
- ✓ vrste stranaka – igrača, nacionalnost, stalne, povremene stranke,
- ✓ vrste prethodnih kažnjivih djela sudionika u igrama na sreću,
- ✓ glavni putevi i instrumenti koji se koriste za pranje novca ili financiranje terorizma, općenito i u okviru igara na sreću,
- ✓ obilježja ekonomije, kao i »sektora igara«.

Za uspostavljanje odgovarajućeg pristupa koji se temelji na procjeni rizika, priređivači moraju odrediti čimbenike, odnosno mjerila za procjenu mogućih rizika za pranje novca i financiranje terorizma. Prepoznavanje takvih rizika, koliko je rizik od financiranja terorizma uopće moguće unaprijed prepoznati, i stranaka, odnosno skupina stranaka te transakcija, omogućit će priređivačima da odaberu i izvrše proporcionalne mjere i kontrole kojima će svladati te rizike.

Tri su koraka pristupa temeljenog na riziku: procjena rizika, umanj enje rizika i praćenje rizika. Dalje u tekstu prikazuju se tri različita koraka u provedbi pristupa temeljenog na riziku.

3.1.2. Procjena rizika

Procjena rizika jest analiza potencijalnih prijetnji i ranjivosti od PN/FT-a kojima je poslovanje obveznika izloženo. Kompleksnost procjene ovisi o veličini i faktorima rizika poslovanja obveznika. Rizik za pranje novca i financiranje terorizma može se odrediti procjenama različitih vrsta rizika. Čimbenici koji se najčešće koriste za procjenu postojećih rizika, odnosno vrsta rizika jesu:

- stranke
- proizvodi i usluge (transakcije)
- geografski rizik (državni)

Rizik stranke

Obveznici moraju razmotriti prirodu i poslovanje svojih stranaka radi određivanja stupnja rizika od PN/FT-a. Drugim riječima, obveznici moraju poznavati svoje stranke. Poznavanje stranaka ne znači samo

identificiranje stranke ili čuvanje evidencija. Riječ je o razumijevanju aktivnosti stranaka tj. u ovom slučaju načina na koji igrač sudjeluje u igrama na sreću.

Kategorija i sami postupci stranke u pojedinom poslu te motivacija, odnosno razlozi za takav posao mogu biti temelj za rizik sa stajališta pranja novca ili financiranja terorizma.

Priređivač, prilikom procjene rizika sa stajališta pranja novca ili financiranja terorizma u procesu priređivanja igara na sreću, prije svega moraju obratiti pozornost na sljedeće:

- ✚ stranka je tzv. »jaki igrač« zbog svoje kumulativne potrošnje tijekom dužeg vremenskog razdoblja kod pojedinog priređivača. Na sličan način mogu se tretirati i potpuno obične stranke koje igraju za visoke uloge u određenom vremenskom razdoblju; dovoljan je samo jedan posjet. Pritom priređivači moraju obratiti pozornost na relativnu vrijednost novca države u kojoj je igrač stekao svoju imovinu, kao i na relativnu vrijednost novca države u kojoj troši svoj novac,
- ✚ stranka je »VIP stranka«, kojoj se nude posebne prostorije za igru, piće, hrana, smještaj, ulaznice za posebne događaje. Priređivači moraju osigurati da za te stranke također vrijede jednake sigurnosne mjere koje se odnose na pranje novca i financiranje terorizma, posebno sa stajališta pregleda, čuvanja podataka, dostave podataka o sumnjivim transakcijama,
- ✚ stranka je »neproporcionalan igrač«, pri čemu priređivači prilikom igranja na velike iznose moraju paziti na nekonzistentnost u informacijama o stranci te poduzeti mjere za dobivanje informacija o izvoru financijskih sredstava stranke, koji ukazuje na stvarna raspoloživa sredstva, što potom pomaže prilikom određivanja ograničenja igrača,
- ✚ stranka je »povremena« stranka, kod koje je nešto teže utvrditi nekakav obrazac potrošnje. Ova kategorija uključuje i turiste – igrače, ali ne uključuje turiste koje kasino organizirano dovede putem tzv. »junket« akcija,
- ✚ stranka u poslove uključuje treće strane (korištenje treće osobe ili anonimnih ili identificiranih agenata sa svrhom izbjegavanja identifikacije). Treće strane može se koristiti i za kupnju žetona, u svrhu igranja za neku drugu osobu ili kako bi za treću osobu unovčile žetone ili listiće na blagajni,
- ✚ stranka je tzv. »junket« organizator. Preveliko povjerenje priređivača prema njima može predstavljati povećan rizik za pranje novca, posebno na tržištima gdje je broj stanovnika

premalen da bi mogao „financirati“ casino,

- ✚ tzv. »junket« operateri koji nude »jake« igrače mogu vršiti pritisak na casino da smanji kvalitetu nadzora nad pojedinim obrascima potrošnje ili pokušavaju utjecati na smanjenje nadzora određenih procesa igre na sreću. »Junket« organizatori mogu i posuđivati ili sudjelovati u posuđivanju novca igračima, bez znanja casina,
- ✚ stranka – igrač koji ima više otvorenih računa na različita imena kod istog priređivača. Time se smanjuje sposobnost priređivača da prati njezinu aktivnost kao jednog igrača. Stranka na taj način pokušava prikriti stvarnu razinu potrošnje i izbjeći identifikaciju. Stoga je od strane priređivača nužno uvođenje mjera i postupaka za prepoznavanje »većih računa« pomoću sličnih imena igrača ili odgovarajućeg fizičkog opisa (dob, spol, visina, težina, boja kose), sa svrhom učinkovitijeg nadzora cjelokupne aktivnosti igrača,
- ✚ nepoznata stranka koja kupuje velike količine gotovinskih žetona u igrama na stolovima, a u samoj igri sudjeluje minimalno ili uopće ne sudjeluje, a potom mijenja žetone za veće novčanice (primjerice apoene od 500, 1000 EUR). Zbog toga je korisno uvođenje mjera i postupaka za identifikaciju nepoznatih stranaka koje posluju s nepoštenim namjerama prikrivanja stvarne razine potrošnje te izbjegavanja identifikacije.

Rizik proizvoda i usluga (transakcija)

Obveznici trebaju prepoznavati radnje koje mogu značiti viši rizik od PN/FT-a. Legitimni načini igre mogu se koristiti za prikrivanje nezakonitog podrijetla sredstava odnosno za skrivanje pravog identiteta stvarnog vlasnika (da li igrač igra u ime nekog drugog). U visokorizične proizvode i usluge moraju se svrstati i svi oni koje su nadležna nadzorna tijela naznačila kao potencijalno visokorizične. Na tzv. transakcijski rizik utječu: proizvodi, usluge, igre i računi koje se može iskoristiti za pranje novca ili financiranje terorizma. Pri procjeni rizika priređivači bi zbog toga trebali uzeti u obzir i sljedeće čimbenike:

- **Dobici iz kriminalnog djelovanja.** Bez obzira na način na koji novac stigne u casino, automat klub ili kladionicu, postoji rizik da je nastao iz kriminalnog djelovanja kao što je krivotvorenje kreditnih kartica, trgovina drogom, krađa od poslodavca itd. Smanjenju ovog rizika osjetno pomaže obraćanje pažnje na stranke koje troše veće iznose novca za ulog u igru, tzv. »high spenders/rollers«.
- **Gotovina.** Stranka može upotrijebiti casino, automat klub ili kladionicu za razmjenu veće

količine nelegalnog novca novčanica manjih apoena u novčanice većih apoena, koje je na taj način lakše prikriti ili transportirati. Također se može raditi i o određenim visokim gotovinskim depozitima stranke, koje iste bez namjere igranja polažu na račune za igru.

- **Posuđivanje novca, odnosno tzv. »loan sharking«.** U navedenim slučajevima može se raditi i o kaznenom djelu lihvarski ugovor. Mreže organiziranog kriminaliteta često financiraju ili podupiru posuđivače novca koji vrebaju pojedince u financijskih problemima (često one koji su ovisni o igrama na sreću), ili osobe koje iz bilo kojeg razloga ne uspiju dobiti kredit iz zakonitog izvora.

- **Korištenje depozitnih računa igrača** (safekeeping, front money, wagering).
casina i kladionice trebali bi motivirati svoje stranke da depozitne račune igrača koriste samo u svrhe igranja igara na sreću. Casina i kladionice stoga moraju definirati osnovnu svrhu računa igrača i pomoću postupaka, mjera i unutarnje revizije spriječiti zlouporabu tih računa (samo za depozit ili podizanje novca bez igre, odnosno uz minimalno sudjelovanje u igri na sreću).

Priređivanje igara na sreću putem interneta (igranje na daljinu)

S obzirom na to da u Republici Hrvatskoj igre na sreću putem interneta mogu priređivati samo priređivači koji već priređuju igre na sreću, može doći do kombiniranja na način da se novac preko »land base« casina, posebno onih koji imaju uvedeno bezgotovinsko poslovanje i kladionica prenosi na račun internetskih casina i kladionica. Zbog toga je nužno uspostaviti suradnju između priređivača internetskih casina i uobičajenih casina i priređivača koji priređuju kladioničke igre, koji primaju gotovinske uplate, kako bi mogli koristiti mjeru provjere stranke, uključujući i potvrdu identiteta koja jamči da je ulagatelj depozita ujedno i vlasnik računa igrača.

Čimbenici koje je potrebno uzeti u obzir pri procjeni rizika su sljedeći:

- »Više različitih računa igrača (višestruki računi igrača)« (depozit, kredit, *check cashing*, *player rating/tracking*, *slot club*) tzv. »casino wallets«. Priređivač koji priređuje igre na sreću putem interneta može biti vlasnik više internetskih stranica. Pojedine stranice mogu nuditi različite igre, stoga priređivač mora nadzirati poziciju stranke u cjelokupnom poslovanju. Stranke bi željele odvojiti različite vrste igara koje igraju kod istog operatera ili na istoj internetskoj stranici iz posve legitimnih razloga, primjerice, radi boljeg pregleda svoje igre na različitim područjima. Priređivači koji priređuju igre na sreću putem interneta zbog toga pri provjeri stranaka s više računa igrača moraju upotrijebiti takve sustave i postupke koji sprječavaju neprimjerene načine korištenja kao što su prikrivanje potrošnje ili izbjegavanje

zakonom određene identifikacije.

- Pri priređivanju igara na sreću putem interneta, odnosno drugih telekomunikacijskih sredstava, i pri bezgotovinskom poslovanju koje koriste priređivači u casinima i automat klubovima, priređivači bi trebali odrediti ograničenja internim propisom koji, primjerice, uređuje poslovanje s računom igrača, što znatno otežava obavljanje sumnjivih transakcija (npr. svaki igrač može otvoriti samo jedan račun igrača, zabranjeno je izdavanje ovlaštenja drugoj osobi za poslovanje s računom igrača, novčana ograničenja vezana uz obavljanje financijskih transakcija) tako da je vjerojatnost sumnje na pranje novca i financiranje terorizma potrebno procijeniti u tom konkretnom okviru.
- Krađa identiteta. Podaci o računima mogu biti predmet krađe, a mogu se koristiti na internetu. Brojevi ili šifre pružatelja internetskih usluga korisni su pri sprječavanju otvaranja »višestrukih računa« pomoću ukradenih identiteta, korištenjem istog računala. Priređivači internetskih igara svjesni su tih rizika radi sustava "charge back" jer su dužni zaštititi stranke od krađe identiteta korištenjem njihove internetske stranice.
- »Pre paid« kartice. Korištenje gotovine za financiranje »pre paid« kartice predstavlja sličan rizik kao kod upotrebe gotovine. Priređivači internetskih igara nemaju mogućnost jednakog stupnja provjere određenih vrsta »pre paid« kartica kao kod provjere računa otvorenih u kreditnim institucijama.
- Elektronički novčanici. Elektronički novčanici često nisu licencirani u uglednim državama i neki e-novčanici primaju gotovinu kao depozite. Casina moraju biti svjesna rizika, budući da u trenutku kada stranke obave uplatu u e-novčanik sa svog računa, ista bilježi samo uplatu u e-novčanik, ali ne i transakcije internetskih casina.
- Igre na sreću koje uključuju više operatera (npr. pokeraške igre, turniri, »poolovi«) i uloga platforme te »chip dumpinga« pri procjeni rizika.
- Transakcije među strankama – igračima. Ako priređivači koji priređuju igre na sreću putem Interneta žele omogućiti transakcije među računima igrača svojih stranaka, moraju prihvatiti politiku i poduzeti mjere nadzora nad iznosima transakcija. Priređivači internetskih casina moraju u svoju procjenu rizika uključiti i činjenicu da stranke obavljaju prijenos novca i neformalno, bez uporabe svojih računa igrača.

Geografski rizik

Vezano uz ovaj rizik ključno je shvaćanje da različite države predstavljaju različit stupanj i vrstu rizika.

Čimbenici koji mogu utjecati na procjenu priređivača predstavlja li neka država, odnosno igrač –

državljanin koji sudjeluje u igrama na sreću u Republici Hrvatskoj, veći rizik sa stajališta pranja novca ili financiranja terorizma su:

- radi li se o državi koja – na temelju podataka iz vjerodostojnih izvora¹ – ima manjkave propise na području pranja novca i financiranja terorizma, ili se isti loše provode,
- radi li se o državi koja – na temelju podataka iz vjerodostojnih izvora – osigurava financijska sredstva ili podupire terorističke aktivnosti terorističkih organizacija koje djeluju unutar nje,
- radi li se o državi u kojoj – na temelju podataka iz vjerodostojnih izvora – postoji visoki stupanj korupcije ili druge kriminalnog djelovanja,
- radi li se o državi u kojoj registracija priređivača igara na sreću nije obvezna.

Stranke koje dolaze iz država veće rizičnosti (imaju manjkave propise na području pranja novca i financiranja terorizma, ili se isti u praksi loše provode), kao posljedicu svojeg državljanstva ili boravka zahtijevaju detaljniju provjeru, kao i u slučajevima kada je »lokacija« priređivača na različitom mjestu od »lokacije« stranke – igrača, tj. vezano uz prekogranične transakcije, odnosno poslove u kojima stranka nije nazočna (npr. internetska casina, klađenje koje se priređuje putem interneta).

Lista u Dodatku 3. prikazuje primjer procjenjivanja rizika. Procjena rizika obveznika mora biti prikladna njihovim specifičnim poslovnim potrebama, što znači da bi morala biti detaljnija od liste iz Dodatka 3. Obveznici mogu prilagoditi listu provjera ili koristiti drugačiju metodu ili drugi alat.

Visoki rizik od PN/FT-a

Iako ne postoji općeprihvaćena lista kategorija rizika, najčešće se koriste primjeri navedeni u Dodatku 2. ovih Smjernica. Potencijalni rizici mogu pomoći u određivanju situacija višeg rizika. Valja napomenuti, ako se utvrdi da su stranka ili situacija rizičniji, potrebno je primijeniti mjere umanjavanja rizika i pojačanu dubinsku analizu. A priori se ne zahtijeva odbijanje transakcije ili prekid poslovnog odnosa.

Srednji rizik od PN/FT-a

Stranke srednjeg rizika jesu one koje ne mogu biti kategorizirane kao visoko ili nisko rizične.

Niski rizik od PN/FT-a

Zakon je čl. 35. propisao da:

Obveznici mogu svrstati u kategoriju stranaka koje predstavljaju neznatan rizik od PN/FT samo one stranke koji zadovoljavaju uvjete iz članka 7. stavak 5. Zakona, tj. samo stranke koje ispunjavaju uvjete

---

¹ Vjerodostojni su izvori informacije, odnosno izvješća uglednih tijela, npr. FATF, MONEYVAL, Monetarni novčani fond, IMF, World Bank itd., u protivnom nemaju učinak pravno obvezujućeg dokumenta.

što ih pravilnikom odredi ministar financija. Ministar financija je temeljem članka 7. stavak 5. Zakona donio Pravilnik o određivanju uvjeta pod kojima obveznici svrstavaju stranke u stranke koje predstavljaju neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma (Narodne novine, br. 76/09). S obzirom na to da je pojednostavljena dubinska analiza stranke Zakonom i Pravilnikom dopuštena samo za pravne osobe, priređivači ne mogu ovu vrstu analize primjenjivati na svoje stranke iz razloga što su stranke isključivo fizičke osobe.

Varijable koje mogu utjecati na rizik

Obveznici bi morali voditi računa o neobičnosti, rizičnosti ili sumnjivosti transakcije ili poslovnog odnosa. Stoga se u postupak procjene rizika mogu uvrstiti i varijabilni rizici koji su specifični za određenu stranku ili vrstu posla. Postojanje jedne ili više takvih varijabli može imati za posljedicu provođenje mjera pojačane dubinske analize i stalnog praćenja poslovnog odnosa ili provođenje mjera pojednostavljene dubinske analize stranke. Na povećanje ili smanjenje rizika određene stranke ili vrste posla mogu utjecati sljedeće varijable:

- priroda poslovnog odnosa sa strankom i postojanje specifičnih aktivnosti,
- ugled i javno dostupne informacije o stranci,
- regularnost ili trajanje poslovnog odnosa,
- poznavanje zemlje stranke (da li je zemlja porijekla stranke na listi „trećih ekvivalentnih zemalja“)

Osim navedenih čimbenika, priređivač kod pripreme analize rizika mora uzeti u obzir i druge okolnosti koje mogu utjecati na povećanje ili smanjenje rizika:

- izbor poslovnog modela casina, automat kluba, kladionice u poslovanju:
  - veliki broj stranaka, koje igraju za relativno male iznose ili
  - mali broj stranaka, koje igraju za relativno velike iznose,
- brzina i opseg poslovanja,
- način plaćanja usluga koje pružaju priređivači,
- ponuda igara: igre na stolovima, kartaške igre, automati, elektronički stolovi, vrste oklada,
- vrsta stranke: redovite/stalne, neredovite/povremene
- položaj casina, automat kluba, kladionice unutar veće organizacije u vlasništvu istog operatera, npr.
  - je li operater casina također vlasnik drugih casina, automat klubova i internetskih casina,
  - nudi li operater različite vrste igara, npr. sportsko klađenje, kartaške igre,
  - u slučaju internetskih kladionica, je li operater vlasnik više internetskih stranica,
  - u slučaju običnih casina, automat klubova – jesu li isti samostalni ili su dio veće ponude unutar hotela i sl.,
- broj zaposlenih, razina prometa (*turnover rate*), razina iskustva,

- vrsta i učinkovitost postojećih mehanizama unutarnje revizije (A/V, elektronički, informacijski sustav nadzora, fizički, sigurnosni...),
- prisutnost samoposlužnih blagajni za isplatu žetona, novca i ograničenja najviših uloga u pojedine igre,
- »VIP« prostori ili drugi posebni prostori (*privee*) za tzv. »high spender« igrače, »klubove vjernosti« i druge oblike boniteta određenim strankama.

3.1.2.1. Kriteriji za procjenu

Pri utvrđivanju provodi li obveznik odgovarajuće mjere procjene rizika, obuhvaćeni su sljedeći kriteriji:

Strategije za procjenu rizika su dokumentirane – Važno je da su strategije za procjenu rizika koje je izradio obveznik dokumentirane. Time je omogućeno njihovo korištenje od uprave i zaposlenika. O provedbi strategije umanjivanja rizika potrebno je sastaviti bilješku radi dokazivanja provedbe.

Procjena rizika je proporcionalna – Odgovarajuća pažnja mora se posvetiti velikoj i značajnoj razlici među igračima u praksi, veličini i učestalosti većih uloga kao i isto takvih dobitaka. Kao rezultat toga, razmatraju se navedeni kriteriji radi ocjenjivanja postupaka procjene rizika i strategije umanjivanja rizika kod obveznika.

Procjenom rizika obveznik mora obuhvatiti ključne elemente rizika navedene u nastavku:

- **rizik stranke** – obveznik mora uzeti u obzir vrstu i poslovni profil stranke te prirodu poslovnog odnosa ili transakcije radi određivanja stupnja rizika od PN/FT-a. Primjeri rizika povezanog sa strankama nalaze se u Dodatku 2.

Napomena: potrebno je u igrama na sreću procjenjivati rizik posebno za svaku stranku.

- **proizvodi/usluge** – cjelokupna procjena rizika trebala bi obuhvatiti i utvrđivanje potencijalnih rizika povezanih s uslugama koje pružaju obveznici.
Primjeri rizika povezanog s proizvodima/uslugama nalaze se u Dodatku 2.
- **geografski rizik** – obveznik mora uzeti u obzir geografsko područje poslovanja stranke, te predstavlja li ono viši rizik od PN/FT-a. Primjeri rizika povezanog s geografskim područjem nalaze se u Dodatku 2.

Strategije procjene rizika revidira rukovodstvo na godišnjoj razini - Snažno rukovodstvo i njegovo sudjelovanje u SPN/FT-u važan je aspekt primjene pristupa temeljenog na riziku. Rukovodstvo treba odobriti strategije procjene rizika i umanjivanja rizika te osigurati njihovu godišnju reviziju.

Zaposlenici su upoznati sa strategijama procjene rizika – Radi učinkovitosti upravljanja rizikom, važno je da su zaposlenici svjesni visokorizičnih situacija.

3.1.3. Umanjivanje rizika

Umanjivanje rizika odnosi se na provedbu mjera za ograničavanje potencijalnih rizika od PN/FT-a koje je obveznik utvrdio unutar svoje razine tolerancije rizika. Nakon što obveznik, na osnovi procjene rizika, utvrdi postojanje visokog rizika od PN/FT-a (politike i procedure određene za umanjivanje visokog rizika), u pisanom će obliku izraditi strategije umanjivanja rizika te ih primijeniti na utvrđene visokorizične situacije. Strategije za umanjivanje rizika sastavni su dio internog akta obveznika. U Dodatku 4. ovih Smjernica nalazi se lista mjera za umanjivanje rizika koje su primjenjive u slučajevima za koje je obveznik procijenio da su visokorizični.

3.1.3.1. Kriteriji za procjenu

Pri utvrđivanju provodi li obveznik odgovarajuće mjere umanjivanja rizika, ocjenjuju se sljedeći kriteriji:

Strategije umanjivanja rizika su dokumentirane – Važno je da strategije za umanjivanje rizika obveznik izradi u pisanom obliku, te da su dostupne zaposlenicima i upravi. Nadalje, provedbu strategija treba dokumentirati radi dokazivanja da su mjere primijenjene.

Strategije umanjivanja rizika revidira rukovodstvo na godišnjoj razini – Snažno rukovodstvo i njegovo sudjelovanje u sprječavanju PN/FT-u važan je aspekt primjene pristupa temeljenog na procjeni rizika. Rukovodstvo treba odobriti strategije umanjivanja rizika te osigurati njihovu godišnju reviziju.

Zaposlenici su upoznati sa strategijama umanjivanja rizika – Upoznavanje zaposlenika sa strategijama umanjivanja rizika osigurava primjenu mjera za umanjivanje rizika koje je izradila ovlaštena osoba ili njezin zamjenik sukladno članku 46. Zakona.

3.1.4. Praćenje rizika

Osim procjene rizika i radnji za umanjivanje rizika, Zakona propisuje i obvezu provođenja mjera stalnog praćenja financijskih transakcija. Razina praćenja treba biti prilagođena riziku od PN/FT-a te mora biti u skladu s poglavljem koje se odnosi na procjenu rizika koju obavlja obveznik. Mjera stalnog praćenja služi

kao pomoć u otkrivanju sumnjivih transakcija. Internim aktom obveznik mora odrediti vrstu praćenja rizika za određene visokorizične situacije, uključujući način otkrivanja sumnjive transakcije.

Internim aktom treba odrediti kada se praćenje provodi (njegovu učestalost), kako se revidira i kako se dosljedno provodi.

Praćenje stranaka i transakcija

Praćenje stranaka i transakcija ključno je za osiguravanje učinkovite politike sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, postupaka, unutarnjih revizija i automatiziranih sustava.

Metode i postupci nadzora moraju uvažavati veličinu, opseg igara, vrste igara na sreću, kadrovsku strukturu, tehnološki stupanj razvoja, sustave uplate/isplate, vrstu informacijskog sustava nadzora i sl. Casina i automat klubovi koji imaju posebne odjele s audio i video opremom i čuvaju podatke putem kojih mogu identificirati stranku, morali bi aktivno nadzirati osobe koje obavljaju sumnjive transakcije sa stajališta SPN/FT, A/V nadzornim sustavom neprekidno motriti i pratiti igrače, njihov način igranja, trošenja, ponašanje na blagajni, kontakte s drugim igračima, što doprinosi učinkovitijem provođenju mjera za SPN/FT, uz pretpostavku odgovarajuće osposobljenosti i pripravnosti zaposlenika.

Internetska casina i kladionice ovise o sustavima informacijske tehnologije. Ti se priređivači moraju organizirati na način da osiguravaju detaljan nadzor nad računima i strankama te čuvanje odgovarajućih podataka, a pritom moraju odrediti koje će se pojedinci o transakciji čuvati. Pristup procjene rizika ne može se oslanjati samo na korištenje informacijske tehnologije, već mora postojati i element ljudskog nadzora, a broj i osposobljenost zaposlenika moraju biti proporcionalni s tom procjenom rizika.

Obavješćavanje o sumnjivim transakcijama

Priređivači moraju imati spremne sustave kako bi se osiguralo da su obavijesti spremne za uporabu na zahtjev u slučaju da se pojavi sumnja. Osim toga, priređivači moraju obaviti i preraspodjelu svojih sredstava i zaposlenika s obzirom na procjenu rizika, fokusirajući se na područja koja predstavljaju veći rizik za PN/FT.

Osposobljavanje i podizanje svijesti

Zaposlenici moraju biti osposobljeni u skladu sa svojom ulogom i stupnjem/vrstom odgovornosti. Primjeri osposobljenosti zaposlenih po pojedinim organizacijskim jedinicama: odjel računovodstva, informacija, odjel financija, odjel za obradu/sprječavanje prijevera, zaposlenici zaduženi za stranke »jake igrače«, zaposlenici koji se brinu za stranke, osobe koje obavljaju unutarnju reviziju i nadzor i sl.

U slučaju internetskih casina i internetskih kladionica najizloženije je osoblje zaduženo za informacijske

tehnologije. Pojedinci zaduženi za nadzor i odobrenje transakcija trebali bi biti šire osposobljeni od drugih zaposlenika.

Korištenje pristupa s procjenom rizika omogućuje fleksibilnost svakog priređivača u osposobljavanju s obzirom na učestalost izvedbe i pojedinačnog sadržaja prenošenja znanja. Priređivač mora procijeniti svoje zaposlenike, izvore kojima raspolaže te izvođenje programa osposobljavanja za SPN/FT, prilagođene pojedinim odgovornostima i konkretnim zaduženjima.

Unutarnja (interna) revizija

Pri razvoju sustava unutarnje revizije priređivači moraju uzeti u obzir svoje cjelokupno poslovanje. Vodstvo mora osigurati vidljivu obvezatnost na poštovanje sprječavanja PN/FT-a, kako zaposlenih tako i svojih poslovnih partnera, uključujući i vlastitu odgovornost osiguravanja i uspostavljanja odgovarajućih sustava nadzora i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Vodstvo priređivača može utjecati na kulturu organizacije, uključujući i kulturu slijeđenja smjernica za sprječavanje PN/FT.

Unutarnja revizija za sprječavanje PN/FT mora uključivati sve aktivnosti i programe, npr. izvještavanje o sumnjivim aktivnostima, izvještavanje o razmjeni valuta, pregled stranaka, čuvanje podataka, kao i slijeđenje smjernica sprječavanja PN/FT-a. Postupci unutarnje revizije moraju isto tako uključivati i postupke kod otvaranja računa igrača i svu potrebnu dokumentaciju, sustave za nadzor vodstva/uprave i za pravovremeno otkrivanje i izvještavanje o sumnjivim aktivnostima. Osim toga, interne revizije priređivača moraju smanjivati inherentan rizik svakog računa rizične stranke, usluge, kao i transakcije u/iz države, koja je procijenjena kao visoko rizična (države pod sankcijama, nekooperativne države), koji može biti upotrijebljen za PN/FT.

Postupci unutarnje revizije kod priređivača moraju odgovarati:

- složenosti, organiziranosti, relativnoj veličini poslovanja,
- uspostavljanju funkcije slijeđenja smjernica za sprječavanje PN/FT,
- riziku s obzirom na vrstu ponude igara, kao i financijskih usluga te opsega poslovanja.

Ti postupci uključuju:

- mjere kod stranaka visokog rizika i njihovih transakcija i računa te osiguravanje kontrole pomoću odgovarajuće osposobljenih zaposlenika,
- uporabu odgovarajućih automatiziranih sustava,
- redovite provjere te ažuriranje procjene rizika.

3.1.4.1. Kriteriji za procjenu

Pri utvrđivanju provodi li obveznik odgovarajuće mjere za praćenje rizika, ocjenjuju se sljedeći kriteriji:

Raspored praćenja je izrađen – Obveznici trebaju pratiti transakcije na osnovi plana koji odobrava rukovodstvo.

Promjene u aktivnostima su dokumentirane – Obveznik treba zabilježiti promjene u poslovnim aktivnostima koje nisu u skladu s uobičajenim obrascima ponašanja stranke, kako bi se po potrebi usmjerila pojačana pažnja pri praćenju rizika.

Parametri praćenja su utvrđeni – Obveznici trebaju odrediti ograničenja ili parametre u vezi s transakcijama koji će pokretati sustav ranog upozorenja te biti povodom za obvezno praćenje.

Učestalije praćenje visokorizičnih transakcija ili poslovnih odnosa – Obveznici učestalije provjeravaju visokorizične transakcije, koristeći se pritom indikatorima za prepoznavanje sumnjivih transakcija.

Mjerom praćenja poslovnog odnosa obuhvaćeno je - praćenje i provjeravanje usklađenosti poslovanja stranke s uobičajenim načinom ponašanja stranke u prethodnom periodu, tj. da li je način igre u skladu s uobičajenim ponašanjem, te praćenje i ažuriranje prikupljenih podataka o strankama,

Obavješćivanje Ureda o sumnjivim transakcijama – Svrha mjere praćenja jest prepoznavanje sumnjivih transakcija. O sumnjivim transakcijama obveznik je dužan obavijestiti Ured.

3.2. Interni akt

Obveznici su dužni, sukladno članku 48. Zakona, donijeti interni akt kojim se uređuju mjere, radnje i postupanja radi sprječavanja i otkrivanja PN/FT-a u skladu sa Zakonom.

Internim aktom obuhvaćene su sljedeće mjere, radnje i postupanja obveznika:

- odgovornost ovlaštenih osoba i drugih zaposlenika koji sudjeluju u provedbi Zakona (obveza sukladno članku 48. Zakona)
- utvrđivanje strane politički izložene osobe (obveza sukladno članku 32. Zakona)
- procjena rizika od zlouporabe za pranje novca i financiranje terorizma za pojedinu stranku ili transakciju (obveza sukladno članku 7. Zakona)
- provođenje dubinske analize stranke (obveza sukladno članku 8. Zakona)
- dopunjavanje, prilagođavanja i primjena liste indikatora (obveza sukladno članku 41. Zakona)
- imenovanje ovlaštenih osoba i njihovih zamjenika za provođenje mjera, te osiguravanje uvjeta za njihov rad
- opis provođenja internih postupaka u pogledu sprječavanja PN/FT-a, kao što su:
  - ❖ izrada i provođenje programa stručnog osposobljavanja i izobrazbe zaposlenika,
  - ❖ postupak procjene rizika, umanjivanja rizika i praćenja rizika,

- ❖ postupak provjera identiteta stranke, obavješćivanja nadležnih tijela i drugi postupci,
- ❖ način otkrivanja sumnjivih transakcija,
- ❖ način obavješćivanja Ureda,
- ❖ način vođenja evidencija o prikupljenim podacima,
- ❖ određivanje vrste praćenja za određenu visokorizičnu situaciju,
- ❖ praćenje rizika (učestalost praćenja, revizija procesa i način osiguranja dosljednosti u primjeni),
- ❖ raspored (vremenski plan) te provedba godišnje interne revizije aktivnosti u području provedbe mjera otkrivanja i sprječavanja PN/FT-a,
- ❖ uvjeti vođenja evidencija: način vođenja, rokovi čuvanja, sadržaj evidencija i zaštita podataka,
- ❖ otkrivanje i obavješćivanje Ureda o propisanim transakcijama,
- ❖ učestalost i način provođenja interne revizije,
- ❖ postupci godišnje revizije koju obavlja rukovodstvo, te odobravanja procjene rizika i strategija za umanjivanje rizika.

3.2.1. Kriteriji za procjenu

Interni akt sastavljen je u pisanom obliku – Svaki interni akt treba sastaviti u pisanom obliku, sukladno članku 48. Zakona.

Interni akt sadržava sve propisane mjere – Interni akt trebao bi pružati cjelokupan pregled usklađenosti obveznika s odredbama Zakona.

Politike i procedure se provode – Obveznik u svakodnevnom poslovanju mora osigurati primjenu mjera i radnji određenih internim aktom u svrhu otkrivanja i sprječavanja PN/FT-a.

Zaposlenici su upoznati s politikama i procedurama – Zaposlenici moraju biti upoznati s politikama i procedurama te s njihovim utjecajem na svakodnevno poslovanje kako bi se osigurala učinkovitost zaposlenika.

Sumnjive transakcije identificirane su i o njima je obaviješten Ured - Obveznikove politike i procedure učinkovite su za prepoznavanje i prijavljivanje sumnjivih transakcija.

Provođenje stručnog osposobljavanja i izobrazbe – Zaposlenici se stručno osposobljavaju i obrazuju te su upoznati s politikama i procedurama, trendovima, tipologijama i rizicima u području PN/FT-a, a sukladno članku 49. Zakona.

Interni akt je primjeren – Interni akt mora biti prilagođen praksi, veličini i stručnosti obveznika.

3.3. Imenovanje ovlaštene osobe

Zakonom je definirana ovlaštena osoba kao osoba odgovorna za provođenje mjera i zadaća iz Zakona i pripadajućih podzakonskih propisa. U skladu sa člankom 44. stavak 2. Zakona obveznici su dužni donijeti odluku o imenovanju ovlaštene osobe i zamjenika u pisanom obliku. Ako obveznik ne imenuje ovlaštenu osobu, ovlaštenom osobom smatra se zakonski zastupnik ili druga osoba koja vodi poslove obveznika, odnosno odgovorna osoba obveznika prema zakonskim propisima.

O imenovanju ovlaštene osobe obveznici su dužni obavijestiti Ured odmah, a najkasnije u roku od sedam (7) dana od dana imenovanja, odnosno od promjene podataka o ovlaštenoj osobi.

Nadalje, u skladu sa člankom 47. Zakona obveznici su dužni osigurati odgovarajuće uvjete ovlaštenoj osobi za obavljanje njezinih zadaća, kao što su:

- neograničeni pristup do svih podataka, informacija i dokumentacije za potrebe sprječavanja i otkrivanja PN/FT-a,
- odgovarajuće ovlaštenje za provođenje zadaća iz članka 46. stavak 1. Zakona,
- odgovarajući kadrovski, materijalni i drugi uvjeti rada,
- primjereni prostorni i tehnički uvjeti koji jamče odgovarajući stupanj zaštite povjerljivih informacija i podataka kojima raspolaže ovlaštena osoba/zamjenik,
- odgovarajuća IT potpora koja omogućuje stalno i sigurno praćenje aktivnosti na području sprječavanja i otkrivanja PN/FT-a,
- redovito stručno osposobljavanje i izobrazba u vezi sa sprječavanjem i otkrivanjem PN/FT-a,
- zamjenjivanje ovlaštene osobe u vrijeme njezine odsutnosti.

Obveznik mora osigurati da ovlaštena osoba prilikom obavljanja zadatka prema Zakona slijedi i sljedeće smjernice:

1. pruža stručnu pomoć zaposlenicima u operativnom obavljanju mjera na području otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma,
2. savjetuje upravu obveznika u oblikovanju politike svladavanja rizika za pranje novca i financiranje terorizma,
3. kontinuirano obavještava upravljačko tijelo obveznika o aktivnostima obveznika na području otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma,
4. surađuje s drugim obveznicima u oblikovanju jedinstvene politike otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

3.3.1. Kriteriji za procjenu

Ovlaštena osoba je imenovana – Obveznik je imenovao ovlaštenu osobu i zamjenika koji su odgovorni za provedbu mjera i radnji za SPN/FT, sukladno članku 44. Zakona.

O imenovanju ovlaštene osobe obaviješten je Ured - Obveznik je obavijestio Ured odmah, a najkasnije u roku od sedam (7) dana od dana imenovanja, odnosno od promjene podataka o ovlaštenoj osobi, sukladno članku 44. Zakona.

Ovlaštena osoba ispunjava sve propisane uvjete – Poslove ovlaštene osobe i zamjenika mogu obavljati isključivo osobe koje ispunjavaju uvjete propisane člankom 45. Zakona, a koji uključuju:

- ovlaštena osoba zaposlena je na radnome mjestu koje je u organizacijskoj strukturi obveznika sistematizirano na takvu položaju da osobi omogućuje brzo, kvalitetno i pravodobno izvršavanje zadaća,
- ovlaštena osoba nezavisna je u radu,
- ovlaštena osoba ima mogućnost izravne komunikacije s upravom,
- protiv ovlaštene osobe ne vodi se kazneni postupak, odnosno ta nije osuđivana za kazneno djelo,
- ovlaštena osoba odgovarajuće je stručno osposobljena za provođenje zadaća,
- ovlaštena osoba dobro poznaje prirodu poslovanja obveznika te izloženost riziku od PN/FT-a.

Ovlaštena osoba obavlja sve propisane zadaće – Ovlaštena osoba dužna je obavljati zadaće navedene u članku 46. Zakona, a to su:

- razvijanje i uspostavljanje sustava za sprječavanje i otkrivanje PN/FT kod obveznika,
- pravodobno pružanje informacija Uredu,
- izrada internog akta koji uključuje politike i operativne procedure radi usklađivanja sa obvezama u pogledu SPN/FT,
- praćenje i koordiniranje aktivnosti obveznika u području sprječavanja i otkrivanja PN/FT,
- uspostavljanje informacijske potpore za sprječavanje i otkrivanje PN/FT,
- predlaganje rukovodstvu poboljšanje sustava sprječavanja i otkrivanja PN/FT,
- pripremanje i praćenje/nadziranje programa stručnog osposobljavanja i izobrazbe u području SPN/FT-a.

Obveznik ispunjava svoje obveze prema ovlaštenoj osobi – Obveznik je dužan, u skladu sa člankom 47. Zakona, osigurati odgovarajuće uvjete ovlaštenoj osobi za obavljanje njezinih zadaća.

3.4. Stručno osposobljavanje i izobrazba

Obveznici, sukladno članku 49. Zakona, obvezni su brinuti se za stručno osposobljavanje i izobrazbu svojih zaposlenika u svrhu sprječavanja i otkrivanja PN/FT-a.

Stručno osposobljavanje i izobrazba zaposlenika podrazumijeva upoznavanje s odredbama Zakona i na temelju njega donesenih podzakonskih propisa, s internim aktom obveznika, s međunarodnim standardima koji proizlaze iz međunarodnih konvencija iz područja SPN/FT- a, sa smjericama i listom indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija, te s obvezama u pogledu obavješćivanja Ureda i vođenja evidencija.

Obveznici su dužni uspostaviti trajni sustav stručnog osposobljavanja i izobrazbe u svrhu informiranosti o novostima, uključujući o aktualnim tehnikama, metodama i trendovima u području SPN/FT-a, te dati jasno objašnjenje svih aspekata Zakona i obveza u pogledu SPN/FT, a posebno zahtjeva koji se odnose na dubinsku analizu stranke te obavješćivanja o sumnjivim transakcijama.

Obveznici su dužni donijeti godišnji program stručnog osposobljavanja i izobrazbe vezano za SPN/FT.

Odredbom članka 78. Zakona propisana je obveza čuvanja podataka i pripadajuće dokumentacije o stručnom osposobljavanju i izobrazbi zaposlenika četiri (4) godine nakon obavljenog stručnog osposobljavanja i izobrazbe.

Priređivač mora osigurati redovito stručno osposobljavanje i izobrazbu svih zaposlenika koji obavljaju zadatke sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma. Stručno osposobljavanje i izobrazba odnose se na poznavanje odredbi Zakona te na temelju njega izdanih pravilnika i internih propisa, stručne literature vezane uz sprječavanje i otkrivanje pranja novca i financiranja terorizma, popisa indikatora za prepoznavanje stranaka i transakcija vezano uz koje postoje razlozi za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma.

3.4.1. Kriteriji za procjenu

Program je dokumentiran - Program stručnog osposobljavanja i izobrazbe mora biti dokumentiran. Potrebno je dokumentirati sadržaj programa osposobljavanja/izobrazbe, vrijeme održavanja i popis osoba koje su sudjelovale. Datum provjere/revizije programa također treba biti zabilježen.

Program je proporcionalan vrsti i opsegu poslovanja obveznika – Obveznici trebaju izraditi, provoditi i dopunjavati program primjeren vrsti i opsegu njihova poslovanja. Zaposlenici se osposobljavaju uz pomoć prezentacija, pisanih materijala ili on-line edukativnih programa.

Program je proporcionalan stupnju rizika od PN/FT-a – Program mora biti prilagođen riziku od PN/FT-a. Sadržaj programa ne samo da treba biti usmjeren na rizike od PN/FT specifične za poslovanje obveznika, nego i obveznici koji su izloženi visokom riziku od PN/FT-a trebaju imati prilagođene programe usmjerene na utvrđene visoke rizike.

Osposobljavanje i izobrazba su sveobuhvatni - Sadržaj osposobljavanja/izobrazbe pruža zaposlenicima i rukovodstvu jasnije razumijevanje njihovih obveza u pogledu SPN/FT-a te izloženosti njihova poslovanja riziku od PN/FT-a. Program bi trebao obuhvatiti informacije o tehnikama, metodama i trendovima u području PN/FT-a, objašnjenja odredaba Zakona i pripadajućih podzakonskih propisa, pregled postupaka dubinske analize stranke, vođenje evidencija, uvjete obavješćivanja, pregled politika i procedura, procjene rizika i strategije umanjavanja rizika.

Stručno osposobljavanje i izobrazba provodi se najmanje jednom godišnje – Stručno osposobljavanje i izobrazba mora se provesti barem jednom godišnje, no potrebno je i češće ako dođe do promjena u poslovnoj praksi ili u zakonskim odredbama u području SPN/FT-a.

Osposobljavanje i izobrazba svih zaposlenika – Svi zaposlenici moraju proći osposobljavanje /izobrazbu radi boljeg razumijevanja poslovnih postupaka te politika, procedura i rizika povezanih sa SPN/FT-om.

Novi zaposlenici osposobljavaju se prije interakcije sa strankama – osposobljavanje /izobrazba u pogledu SPN/FT-a trebala bi biti sastavnim dijelom početnog usmjerenja novoga zaposlenika. Osposobljavanje/izobrazbu potrebno je provesti prije interakcije novoga zaposlenika sa strankama.

Godišnji pregled/revizija programa osposobljavanja – Potrebno je obaviti reviziju/pregled programa barem jednom godišnje. Reviziju/pregled potrebno je obaviti i prilikom svake promjene poslovne prakse ili promjene zakonskih odredaba u području SPN/FT-a.

3.5. Interna revizija

Sukladno članku 50. Zakona, obveznici su dužni najmanje jednom godišnje osigurati redovitu internu reviziju radi provjere prikladnosti i učinkovitosti politika i procedura, te procjene rizika i programa osposobljavanja/izobrazbe.

Sukladno odredbi stavka 2. istog članka Zakona svrha interne revizije jest uočavanje i sprječavanje nepravilnosti u provedbi Zakona i poboljšanje unutarnjeg sustava u otkrivanju sumnjivih transakcija i osoba iz članka 42. ovog Zakona. Revizija se može obaviti i „samoprocjenom“. „Samoprocjenu“ treba obaviti osoba koja nije povezana s poslovima obavješćivanja, vođenja evidencija i praćenja usklađenosti

kod obveznika. To može biti zaposlenik ili vanjski savjetnik. Cilj „samoprocjene“ sličan je cilju revizije koju obavljaju unutarnji ili vanjski revizori, a odnosi se na provjeru provođenja politika i procedura i njihove usklađenosti sa zakonskim i regulatornim zahtjevima.

Obveznik uspostavlja redovitu, sustavnu i nezavisnu reviziju ispravnosti i učinkovitosti obavljanja propisanih mjera otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Svrha unutarnje revizije jest prije svega uočavanje i sprječavanje nedostataka u obavljanju propisanih mjera otkrivanja i sprječavanja pranja novca te poboljšanje sustava otkrivanja transakcija ili stranaka uz koje postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma.

Priređivač je u okviru unutarnje revizije dužan osigurati reviziju ispravnosti i učinkovitosti obavljanja propisanih mjera otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma i kod vanjskih izvođača i zastupnika kojima je povjerio obavljanje dijela svojih zadataka na temelju odgovarajućeg ugovora.

3.5.1. Kriteriji za procjenu

Interna revizija je dokumentirana – Interna revizija sastavljena je u pisanom obliku, a uključuje specifična područja koja je pregledao revizor ili osoba koja obavlja pregled, datum obavljanja revizije/ pregleda i preporuke koje su pritom navedene.

Interna revizija proporcionalna je obujmu poslovanja obveznika – Prilikom provođenja interne revizije, valja uzeti u obzir obujam poslovanja obveznika.

Interna revizija je sveobuhvatna - Interna revizija treba biti sveobuhvatna te treba obuhvaćati analizu politika i procedura kod obveznika, program osposobljavanja/izobrazbe i upravljanje rizikom. Pri provjeri upravljanja rizikom, interni revizor u svom nalazu treba obuhvatiti sve elemente, uključujući procjenu rizika, strategiju upravljanja rizikom i postupke praćenja rizika.

- razgovor (intervju) s osobama koje provode transakcije te s njihovim nadređenima kako bi se ustanovilo njihovo znanje o zakonskim zahtjevima te politikama i procedurama,
- reviziju kriterija i postupaka radi utvrđivanja i provjere identiteta te obavješćivanje o sumnjivim transakcijama,
- ispitivanje sustava vođenja evidencija u svrhu ocjenjivanja usklađenosti sa zakonodavstvom,
- ispitivanje postupaka utvrđivanja/provjere identiteta stranke u svrhu ocjenjivanja usklađenosti sa zakonskim zahtjevima,
- reviziju procjene rizika, te
- druge elemente propisane pravilnicima.

O rezultatima interne revizije izvješćuje se rukovodstvo - O rezultatima revizije/pregleda izvješćuje se rukovodstvo unutar razumnog roka od dana završetka revizije/pregleda. Izvješće sadrži rezultate revizije/pregleda, ažuriranja politika i procedura provedena za vrijeme trajanja pregleda/revizije te stanje provedbe politika i procedura. Nedostaci moraju biti utvrđeni i o njima se izvješćuje uprava/rukovodstvo. Izvješće bi trebalo sadržavati i odgovor na zahtjev s naznakom korektivnih aktivnosti koje treba provesti i rokove za njihovu provedbu. Datum predstavljanja rezultata revizije/pregleda upravi/rukovodstvu i datum odgovora uprave/rukovodstva potrebno je zabilježiti.

4. Dubinska analiza stranke/igrača

Dubinska analiza stranke predstavlja ključni preventivni element u sustavu otkrivanja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Svrha provođenja mjera dubinske analize stranke je na vjerodostojan način utvrditi i potvrditi stvarni identitet stranke. Dubinska analiza stranke obuhvaća sljedeće mjere:

- utvrđivanje i provjeru identiteta stranke (ime i prezime, prebivalište, datum i mjesto rođenja, identifikacijski broj, naziv i broj izdatelja identifikacijske isprave),
- utvrđivanje stvarnog vlasnika stranke
- prikupljanje podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije,
- redovito praćenje poslovnih aktivnosti stranke.

Priređivači utvrđuju i provjeravaju identitet stranke na temelju vjerodostojnih, neovisnih i objektivnih izvora (uvidom u odgovarajući identifikacijski dokument koji je službeni osobni dokument). S obzirom da je stranka – igrač fizička osoba, njezin se identitet obično utvrđuje i provjerava uvidom u službene osobne isprave (osobna karta, putovnica). Kod igara na sreću koje se priređuju putem interneta ili drugim telekomunikacijskim sredstvima odnosno elektroničkim sredstvima, gdje stranka prilikom sklapanja poslovnog odnosa nije fizički prisutna priređivač mora obaviti mjere dubinske analize i pritom poštovati odredbe podzakonskog akta koji uređuje priređivanje igara na sreću putem interneta i drugih telekomunikacijskih sredstava, koje se odnosi na registraciju i identifikaciju igrača i Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (op. a. Pravilnik o priređivanju igara klađenja na daljinu; *on –line igranje* putem interneta i SMS-a putem kojih igrač može odigrati igru samostalno, kroz interakciju sa sustavom, bez neposrednog predstavnika priređivača).

Stvarni vlasnik stranke/igrača je pojam koji označuje fizičku osobu koja kontrolira drugu fizičku osobu u čije se ime obavlja transakcija ili koja obavlja transakciju. Priređivač utvrđuje i provjerava identitet stvarnog vlasnika fizičke osobe/igrača uvidom u službeni osobni dokument u nazočnosti stranke ili druge važeće javne isprave.

Podatak o namjeni (svrsi) i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije predstavlja podatak koji daje informaciju o kojoj je vrsti igara na sreću se radi (lutrijske igre, igre u casinima, igre klađenja, igre na sreću na automatima i dr.).

Redovito praćenje poslovnih aktivnosti stranke ključno je za utvrđivanje učinkovitosti provođenja propisanih mjera na području otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Priređivač mora pozorno pratiti aktivnosti koje stranka kod njega obavlja, čime se osigurava poznavanje stranke, uključujući i izvor sredstava kojima stranka sudjeluje u igrama na sreću. Opseg i intenzitet praćenja poslovnih aktivnosti stranke ovisi o ocjeni rizičnosti određene stranke, odnosno o kategoriji rizičnosti u koju je stranka svrstana.

Praćenje poslovne aktivnosti koje stranka obavlja kod priređivača uključuje:

- praćenje i provjeravanje usklađenosti poslovanja stranke s predviđenom prirodom i svrhom poslovnog odnosa,
- praćenja i provjeravanje usklađenosti poslovanja stranke s njezinim uobičajenim opsegom poslovanja
- praćenje i ažuriranje prikupljenih dokumenata i podataka o stranci.

4.1. Obveza primjene mjera dubinske analize stranke

Sukladno članku 12. Zakona, priređivač je dužan obaviti dubinsku analizu stranke u sljedećim slučajevima:

- prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa,
- pri svakoj transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kuna i više, bez obzira na to da li je riječ o jednokratnoj transakciji ili o više transakcija koje su međusobno očigledno povezane i koje ukupno dosežu vrijednost od 105.000, 00 kuna i više,
- uvijek kad u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, bez obzira na vrijednost transakcije.

Prilikom uspostave poslovnog odnosa odnosno ulaska stranke u casino priređivač je dužan prikupiti sljedeće podatke:

- ime i prezime fizičke osobe, prebivalište, datum rođenja i mjesto rođenja,
- identifikacijski broj te naziv, broj i naziv izdatelja identifikacijske isprave
- datum i vrijeme ulaska u casino.

Kod priređivača koji igre na sreću priređuju na internetu ili drugim telekomunikacijskim sredstvima, odnosno elektroničkim komunikacijama uspostavljanje poslovnog odnosa smatra se trenutak prijave stranke za sudjelovanje u sustavu priređivanja igara na sreću

Pri svakoj transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kuna i više (op. a. trenutak obavljanja transakcije na blagajni) priređivač je dužan prikupiti sljedeće podatke:

- ime i prezime fizičke osobe, prebivalište, datum rođenja i mjesto rođenja,
- identifikacijski broj te naziv, broj i naziv izdavatelja identifikacijske isprave

Priređivač lutrijskih igara, igara u casinima, kladioničnih igara i igara na sreću na automatima dužan je provesti mjere dubinske analize i pri transakcijama manjima od 105.000,00 kn u trenutku obavljanja transakcije na blagajni kada u vezi sa strankom, proizvodom ili transakcijom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma.

Napomena: Sukladno odredbama Zakona o igrama na sreću priređivači lutrijskih, kladioničnih i igara na sreću na automatima nemaju obvezu evidentiranja ulaza stranaka (igrača).

Pojačana dubinska analiza

Za stranke koje predstavljaju povećan rizik zahtijeva se obavljanje dubinske analize (pojačana dubinska analiza), čime obveznik osigurava dodatnu kontrolu u smislu odgovarajućeg svladavanja većih rizika koje predstavlja takva stranka. U Zakona jasno su navedeni slučajevi u kojima je obveznik dužan obaviti pojačanu dubinsku analizu stranke. Obveznik mora obaviti pojačanu dubinsku analizu stranke i u slučajevima kada na temelju vlastite analize rizika ocijeni da se radi o rizičnoj stranci.

Pojačana dubinska analiza stranke obavlja se kada se radi o sklapanju poslovnog odnosa ili obavljanju transakcije u vrijednosti od 105.000 KN ili više za stranku:

1. koja je politički izložena osoba (politically exposed person - PEP)
2. koja nije osobno prisutna kod utvrđivanja i provjere identiteta za vrijeme provođenja mjera dubinske analize

Ako, dakle, stranka prilikom sklapanja poslovnoga odnosa ili obavljanja transakcije u vrijednosti od 105.000 KN ili više nije nazočna kod obveznika, isti mora osim obveznih mjera poduzeti još jednu ili više dodatnih mjera, kao što su traženje dodatnih isprava, podataka ili informacija, na temelju kojih provjerava identitet stranke, ili provjera punoljetnosti igrača putem sustava elektroničkih usluga Porezne uprave (e-Porezna) ili sustava elektroničkog plaćanja provjerom nositelja debitne ili kreditne kartice, .

Internetska casina i kladionice zahtijevaju posebne metode identifikacije stranke. FATF preporuke uzimaju u obzir činjenicu da neosobni poslovni odnosi ili transakcije predstavljaju veći rizik. U tu svrhu potrebna je detaljnija analiza stranke (korištenje novih tehnologija – metode podizanja i isplate novca u internetskom poslovanju te provjera IP adrese stranke).

4.1.1. Kriteriji za procjenu

Mjere dubinske analize stranke provode se prije uspostavljanja poslovnog odnosa odnosno prije izvršenja transakcije – Kod igara na sreću dubinsku analizu stranke nije moguće obaviti prije dolaska stranke u casino, automat klub ili kladionice, tj. uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom, u navedenom slučaju poslovni odnos se uspostavlja izvršenjem prve transakcije.

Dubinska analiza stranke obavlja se za transakcije u vrijednosti od 105.000,00 kuna i više – Obveznici su dužni provoditi mjere dubinske analize stranke pri svakoj transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kuna i više, bez obzira na to je li riječ o jednokratnoj transakciji ili o više međusobno očigledno povezanih transakcija.

Dubinska analiza stranke obavlja se onda kad postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost – Dubinska analiza stranke obavlja se onda kad postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost prethodno dobivenih podataka o stranci.

Dubinska analiza stranke obavlja se onda kad postoje razlozi za sumnju – Obveznici su dužni provesti dubinsku analizu stranke uvijek kad u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na PN/FT, bez obzira na vrijednost transakcije.

4.2. Provođenje mjera dubinske analize stranke

4.2.1. Mjera utvrđivanja i provjere identiteta stranke

Obveznik je dužan provoditi mjeru utvrđivanja i provjere identiteta stranke koja je kod igara na sreću u casinima uvijek fizička osoba, te prikupiti podatke propisane člankom 17. stavak 1. Zakona uvidom u službenu osobnu ispravu u nazočnosti stranke, u druge važeće javne isprave koje podnese stranka odnosno neposredno od stranke, ili iz pisane izjave stranke, te na drugi način ako to pravilnikom odredi ministar financija.

4.2.1.1. Kriteriji za procjenu

Utvrđivanje i provjera identiteta fizičkih osoba – Obveznici igara na sreću u casinima utvrđuju i provjeravaju identitet fizičke osobe pri ulasku u casino.

Prikupljanje propisanih podataka za utvrđivanje identiteta fizičkih osoba – Obveznik prikuplja sljedeće podatke o fizičkim osobama: ime i prezime, prebivalište, datum i mjesto rođenja, identifikacijski broj, naziv i broj izdatelja identifikacijske isprave.

4.2.2. Mjere prikupljanja podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije

4.2.2.1. Kriteriji za procjenu

Podaci o namjeni i predviđenoj prirodi prikupljeni su u propisanim slučajevima – Obveznik je dužan prikupiti podatke u skladu sa člankom 25. Zakona pri uspostavljanju poslovnoga odnosa, pri svakoj transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kn i više (jednokratna ili više međusobno povezanih transakcija) ili kad postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost prethodno pribavljenih podataka o strankama ili o stvarnom vlasniku, te uvijek kada u odnosu na transakciju ili stranku postoje razlozi za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma.

4.3. Odbijanje poslovnog odnosa i obavljanja transakcije

4.3.1. Kriteriji za procjenu

Prekidanje/odbijanje poslovnog odnosa ako dubinska analiza stranke nije provedena – Obveznik je, u slučaju kada nije mogao provesti mjere dubinske analize, dužan odbiti uspostavu poslovnog odnosa ili izvršenja transakcije, odnosno, prekinuti već uspostavljeni poslovni odnos, a sukladno članku 13. Zakona.

4.4. Strane politički izložene osobe

Strana politički izložena osoba (foreign politically exposed person, dalje u tekstu: PEP), sukladno Zakona, jest svaka fizička osoba s prebivalištem ili uobičajenim boravištem u stranoj državi koja djeluje ili je u posljednjoj godini (ili dulje) djelovala na istaknutoj javnoj dužnosti, uključujući i članove njezine uže obitelji ili osobu za koju je poznato da je bliski suradnik takvih osoba.

Fizičke osobe koje djeluju ili su djelovale na istaknutoj javnoj dužnosti jesu:

- predsjednici država, predsjednici vlada, ministri i njihovi zamjenici odnosno pomoćnici,
- izabrani članovi zakonodavnih tijela,
- suci vrhovnih, ustavnih i drugih visokih sudova protiv čije presude, osim u iznimnim slučajevima, nije moguće koristiti pravne lijekove,
- suci financijskih sudova i članovi savjeta središnjih banaka,
- veleposlanici, konzuli i visoki časnici oružanih snaga,
- članovi upravnih i nadzornih odbora pravnih osoba koje su u vlasništvu ili većinskom vlasništvu države.

Članovi uže obitelji gore navedene osobe jesu: bračni drug ili nevjenčani partner, roditelji, braća i sestre te djeca i njihovi bračni drugovi ili nevjenčani partneri. Bliski suradnik jest svaka fizička osoba koja ima zajedničku dobit iz imovine ili uspostavljena poslovnog odnosa, ili s kojom strana politički izložena osoba ima koje druge uske poslovne kontakte.

Obveznik – priređivač mora pokrenuti odgovarajući postupak kojim utvrđuje je li stranka strana politički izložena osoba. Taj postupak određuje u svojem internom propisu, uzimajući u obzir ove smjernice. Priređivačima se preporučuje da stranci daju na potpis izjavu kojom ista izjavljuje je li strana PEP. Priređivači bi trebali na vidljivom mjestu postaviti natpis na hrvatskom jeziku i na dva strana jezika sa zahtjevom kojim se traži od strane PEP osobe da se izjasni kao strana politički izložena osoba i da taj stranci djelatnik preda na potpis izjavu da je osoba PEP.

Osim gore propisanog postupka, priređivač može i na temelju drugih izvora utvrditi je li stranka strana PEP. Priređivaču se preporučuje vođenje odgovarajuće evidencije, na temelju koje je vidljivo na koji je način utvrdio da je stranka strana PEP. U tom slučaju priređivaču nije potrebno dati na potpis izjavu, jer se smatra da je priređivač taj podatak stekao na neki drugi način. U slučaju da igre na sreću priređuje putem Interneta, priređivač mora gore opisanu mogućnost ponuditi na svojoj internetskoj stranici. Ako priređivač utvrdi da je pojedina stranka politički izložena osoba, mora poduzeti dodatne mjere koje se odnose na obavljanje dubinske analize stranke.

Prilikom utvrđivanja strane politički izložene osobe, obveznik se može poslužiti komercijalnim bazama podataka ili može upitati stranku ulazi li u kategoriju/definiciju strane politički izložene osobe. Postupak utvrđivanja strane politički izložene osobe mora biti dokumentiran.

4.4.1. Kriteriji za procjenu

Postupak utvrđivanja strane politički izložene osobe proveden je i dokumentiran u propisanim slučajevima – Obveznici su dužni utvrditi je li stranka politički izložena osoba, te dokumentirati postupak njezina utvrđivanja.

Pisana suglasnost nadređene odgovorne osobe prije uspostavljanja poslovnog odnosa - Obveznici su dužni propisati postupak uspostavljanja poslovnog odnosa s politički izloženom osobom, uključujući ulogu menadžmenta u davanju suglasnosti te u stalnom praćenju poslovnog odnosa s politički izloženom osobom.

Pojačana dubinska analiza stranke provedena za stranu politički izloženu osobu - Obveznici su dužni provesti pojačanu dubinsku analizu stranke za stranku koja je politički izložena osoba.

4.5. Posebni oblici dubinske analize stranke

4.5.1. Pojačana dubinska analiza stranke Obveznik je dužan provoditi mjere dubinske analize stranke, no u određenim slučajevima potrebno je provesti pojačanu dubinsku analizu stranke koja, osim mjera uobičajene dubinske analize propisanih Zakona, uključuje i dodatne mjere, a primjenjuje se:

- pri uspostavljanju poslovnog odnosa ili obavljanju transakcija sa stranim politički izloženim osobama,

Obveznik može primijeniti mjere pojačane dubinske analize stranke ako procijeni da zbog oblika i načina izvršenja transakcije, poslovnog profila stranke ili zbog drugih okolnosti koje se odnose na stranku postoji ili bi mogao postojati veliki rizik od PN/FT-a.

Obveznici provode mjere pojačane dubinske analize stranke u sljedećim slučajevima:

- **Strana politički izložena osoba** – uspostavljanje poslovnog odnosa ili obavljanje transakcije sa strankom koja je strana politički izložena osoba.
- **Pojačani rizik od PN/FT-a** – mjeru ili mjere pojačane dubinske analize stranke obveznik može provoditi i u drugim slučajevima kad procijeni da postoji ili bi mogao postojati veliki rizik od pranja novca ili financiranja terorizma.

4.5.1.1. Kriteriji za procjenu

Pojačana dubinska analiza stranke provodi se u propisanim slučajevima – Pojačana dubinska analiza provodi se: 1) za strane politički izložene osobe, 2) u visokorizičnim situacijama (prema procjeni obveznika).

5. Stalno praćenje i obavješćivanje

5.1. Lista indikatora

Obveznici su dužni sastaviti listu indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija i osoba.

Prilikom sastavljanja liste indikatora, obveznici uzimaju u obzir specifičnost svoga poslovanja i karakteristike sumnjive transakcije iz članka 42. Zakona.

Obveznici su dužni koristiti se listom indikatora, koja je sastavni dio njihova internog akta, kao osnovnim smjernicama u utvrđivanju razloga za sumnju na PN/FT. Lista indikatora dopunjuje se i prilagođuje prema poznatim trendovima i tipologijama pranja novca, te prema okolnostima koje proizlaze iz poslovanja obveznika.

5.1.1. Kriteriji za procjenu

Lista indikatora je sastavljena - Obveznici su dužni, u suradnji s nadležnim tijelima, sastaviti listu indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija i stranaka u vezi s kojima postoje razlozi za sumnju na PN/FT.

Lista indikatora sastavni je dio internog akta - Lista indikatora sastavni je dio internog akta obveznika.

Lista indikatora ažurira se godišnje - Obveznici su dužni dopunjavati i prilagođavati listu indikatora prema njima poznatim trendovima i tipologijama PN/FT-a, te prema okolnostima koje proizlaze iz poslovanja obveznika.

5.2. Mjere praćenja poslovnog odnosa

Obveznik pažljivo prati transakcije obavljene tijekom poslovnog odnosa kako bi se osiguralo da transakcije odgovaraju saznanjima obveznika o toj stranci, vrsti posla, izvoru sredstava, namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcija. Ipak, obveznici su dužni provoditi mjere stalnog praćenja prilikom provođenja transakcija koje iznose 105.000,00 kuna i više.

5.2.1. Kriteriji za procjenu

Praćenje poslovnih odnosa i transakcija u vrijednosti od 105.000 kuna - Stalno praćenje provodi se na osnovi rizika, s tim da se stranke višeg rizika češće prate.

Informacije se ažuriraju za tekuće poslovne odnose - Dokumenti i podaci dostupni obvezniku moraju se ažurirati, a mjere prilagođavati stupnju rizika od PN/FT-a.

5.3. Neobične transakcije

Obveznici moraju pridavati posebnu pažnju i neobično velikim transakcijama (za igrača koji uobičajeno ne igra na taj način), čak i onda kada za takvu transakciju još nisu utvrđeni razlozi za sumnju na PN/FT-a.

Obveznici također moraju analizirati pozadinu i svrhu takve transakcije te evidentirati u pisanom obliku rezultate analize kako bi bili dostupni na zahtjev Ureda ili drugoga nadzornog tijela. Obveznici su dužni obavijestiti Ured o svim transakcijama u vezi s kojima utvrde razloge za sumnju na PN/FT.

5.3.1. Kriteriji za procjenu

Neobične transakcije se identificiraju - Obveznici moraju pridavati posebnu pažnju i neobično velikim transakcijama (za igrača koji uobičajeno ne igra na taj način), čak i onda kada za takvu transakciju još nisu utvrđeni razlozi za sumnju na PN/FT-a.

Analize pozadine i svrhe transakcije se dokumentiraju - Obveznici moraju analizirati pozadinu i svrhu neobično velikih transakcija, i evidentirati u pisanom obliku rezultate analize.

Analize pozadine i svrhe transakcije dostupne su Uredu i drugim nadzornim tijelima - Obveznik je dužan omogućiti dostupnost analiza Uredu i drugim nadzornim tijelima, na njihov zahtjev.

5.4. Obavješćivanje Ureda o transakcijama

Obveza i rokovi obavješćivanja Ureda o gotovinskim transakcijama

O svakoj gotovinskoj transakciji u iznosu od 200.000,00 kuna i više obveznici su dužni obavijestiti Ured odmah, ali ne kasnije od tri (3) dana od dana izvršenja transakcije. Obrazac za prijavu gotovinskih transakcija sadrži podatke propisane Pravilnikom o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj te o uvjetima pod kojima obveznici za određene stranke nisu dužni obavješćivati Ured o gotovinskoj transakciji („Narodne novine“ broj 1/09.).

Obveza i rokovi obavješćivanje Ureda o sumnjivim transakcijama i osobama:

Obveznik je dužan suzdržati se od provođenja transakcije za koju zna ili sumnja da je povezana s pranjem novca ili s financiranjem terorizma. O takvoj transakciji obveznik je dužan bez odgode, prije izvršenja transakcije, na propisani način obavijestiti Ured i u obavijesti obavezno navesti obrazložene razloge za sumnju na pranje novca odnosno financiranje terorizma iz kojih se nedvojbeno može utvrditi da je riječ o sumnjivoj transakciji i osobi kao i indikatora na temelju kojeg se je izvršena procijenila da je riječ o sumnjivoj transakciji i osobi.

Obveznici su prilikom utvrđivanja razloga za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma dužni upotrebljavati listu indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija i osoba. Procjenjivanje o sumnjivoj transakciji ili osobi temelji se na kriterijima koji su određeni u listi indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija i osoba. Obveznici su dužni dopunjavati i prilagođavati listu indikatora prema poznatim trendovima i tipologijama pranja novca te okolnostima koje proizlaze iz poslovanja samog obveznika.

Ako neka transakcija ili osoba ispunjava jedan od indikatora, ne mora značiti da se radi o sumnjivoj transakciji ili osobi, ali ta činjenica upućuje na potrebu dodatne analize propisane čl. 43. Zakona. Treba sagledati širi aspekt uvažavajući načelo da obveznik najbolje pozna svog klijenta, da je adekvatno provedena mjera stalnog praćenja poslovnog odnosa koja uključuje pažljivo praćenje transakcija obavljenih tijekom tog odnosa, kako bi se osiguralo da te transakcije odgovaraju saznanjima obveznika o svrsi i namjeni transakcije, saznanja o stranci, vrsti poslovnog odnosa i rizika, uključujući i podatke o izvoru sredstava. Ukoliko obveznik na temelju provedene analize procjeni da postoji osnovana sumnja da se radi o transakciji ili osobi za koju se sumnja da je povezana s pranjem novca dužan je prije izvršenja takve transakcije obavijestiti Ured na propisan način.

Složene i neobične transakcije

Obveznici moraju pridavati posebnu pažnju složenim i neobično velikim transakcijama, kao i svakom obliku transakcije bez očite ekonomske ili vidljive zakonske svrhe, čak i onda kada za takvu transakciju još nisu utvrđeni razlozi za sumnju na PN/FT-a.

Obveznici također moraju analizirati pozadinu i svrhu takve transakcije te evidentirati u pisanom obliku rezultate analize kako bi isti bili dostupni na zahtjev Ureda ili drugog nadzornog tijela. Izvješće o rezultatima analize sačinjava se kako bi postojalo adekvatno objašnjenje o razlozima zbog kojih određena transakcija nije prijavljena kao sumnjiva.

5.4.1. Kriteriji za procjenu

Obavijesti o gotovinskim transakcijama dostavljene su na propisan način u roku od tri (3) dana – O svakoj gotovinskoj transakciji u iznosu od 200,000.00 kuna i više mora se obavijestiti Ured bez odgode, a najkasnije unutar tri (3) dana od izvršenja transakcije, korištenjem obrasca za obavješćivanje Ureda o gotovinskim transakcijama, sukladno odredbi članka 40. Zakona.

Obveznik se suzdržava od izvršenja sumnjive transakcije - Obveznik je dužan suzdržati se od izvršenja transakcije za koju zna ili sumnja da je povezana s pranjem novca ili s financiranjem terorizma, sukladno odredbi 42. stavak 1. Zakona. Stavkom 1. navedenog članka još je propisano: O takvoj transakciji obveznik je dužan bez odgode, prije izvršenja transakcije, obavijestiti Ured i u obavijesti navesti razloge za sumnju na pranje novca odnosno financiranje terorizma te također navesti rok u kojem se transakcija treba izvršiti.

6. Čuvanje podataka i vođenje evidencija

6.1. Čuvanje podataka

Podatke prikupljene u skladu s odredbama Zakona i na temelju njega donesenih podzakonskih propisa, te pripadajuću dokumentaciju, obveznici su dužni čuvati deset (10) godina nakon izvršene transakcije ili prestanka poslovnog odnosa, sukladno odredbi članka 78. stavka 1. Zakona.

Podaci i pripadajuća dokumentacija o ovlaštenoj osobi i zamjeniku ovlaštene osobe, o stručnom osposobljavanju i izobrazbi zaposlenika te o obavljanju interne revizije moraju se čuvati četiri (4) godine nakon imenovanja ovlaštene osobe i zamjenika ovlaštene osobe, provedenoga stručnog osposobljavanja i izobrazbe ili obavljene interne revizije, sukladno odredbi članka 78. stavka 2. Zakona.

6.1.1. Kriteriji za procjenu

Dokumenti se čuvaju deset (10) godina od datuma transakcije ili prestanka poslovnog odnosa -

Obveznici su dužni, sukladno Zakona i podzakonskim propisima donesenima na temelju istog, prikupljene podatke i prateću dokumentaciju čuvati deset (10) godina nakon izvršenja transakcije ili prestanka poslovnog odnosa.

Podaci o ovlaštenoj osobi, osposobljavanju i izobrazbi, te o internoj reviziji čuvaju se četiri (4) godine - Obveznici su dužni podatke i prateću dokumentaciju o ovlaštenim osobama i zamjenicima, stručnom osposobljavanju i izobrazbi te o obavljenoj internoj reviziji čuvati četiri (4) godine nakon imenovanja ovlaštene osobe i zamjenika, provedbe osposobljavanja i izobrazbe, odnosno nakon obavljene interne revizije.

6.2. Vođenje evidencija Obveznici su dužni voditi evidenciju podataka o strankama, poslovnim odnosima i transakcijama iz članka 9. Zakona, te evidenciju dostavljenih podataka iz članka 40. i 42. Zakona, a to su sljedeće evidencije:

- evidencija o strankama, poslovnim odnosima i transakcijama iz članka 9. Zakona
- evidencija o dostavljenim podacima Uredu iz članka 40. (obavješćivanje Ureda o gotovinskim transakcijama) i 42. (obavješćivanje Ureda o sumnjivim transakcijama i osobama) Zakona
- evidencija o nadzorima nadzornih tijela iz članka 83. Zakona, a koja uključuje: ime nadzornog tijela, ime i prezime inspektora koji je provodio nadzor, datum i vrijeme nadzora.

Navedene evidencije vode se temeljem odredbi članka 81. Zakona.

6.2.1. Kriteriji za procjenu

Vođenje propisanih evidencija - Obveznici su dužni voditi evidencije o strankama, poslovnim odnosima i transakcijama koje se odnose na dubinsku analizu stranke i na obavijesti o gotovinskim transakcijama te o sumnjivim transakcijama i sumnjivim osobama.

Vođenje evidencija o uvidima nadzornih tijela - Obveznici vode evidencije o nadzorima nadzornih tijela u podatke, informacije i dokumente koji uključuju: ime nadzornog tijela, ime i prezime inspektora, te datum i vrijeme nadzora.

7. Načela postupanja ovlaštenih osoba u nadzoru

Profesionalnost Ovlaštene osobe Porezne uprave obavljaju nadzor u skladu s najvišim etičkim i profesionalnim standardima u pogledu primjene metoda rada, znanja i vještina.

Zaštita informacija Ovlaštene osobe Porezne uprave u obavljanju nadzora poštuju vrijednost i izvor informacija, podataka i dokumentacije koje pribavljaju od obveznika u okviru provođenja nadzora te nisu ovlaštene priopćavati informacije bez prethodnog ovlaštenja koji proizlazi iz zakonske odredbe.

Poreznoj upravi dozvoljeno je korištenje podataka isključivo radi obavljanja nadzora, u prekršajnim postupcima i u postupku pred sudom. Također, ovlaštena osoba ne smije prikupljene informacije, podatke i dokumentaciju upotrijebiti za osobnu korist ili na bilo koji drugi način koji je u suprotnosti sa zakonima ili etičkim i legitimnim ciljevima Porezne uprave.

Informacije i pomoć Ovlaštena osoba nastoji jasno i konzistentno objasniti interpretacije politika i postići razumijevanje zakonskih obveza, kao i smjernica porezne uprave, te politika i procedura.

Dodatno, Porezna uprava surađuje s drugim nadzornim tijelima kako bi pomogla obveznicima pri izradi liste indikatora.

U slučaju dodatnih informacija ili pomoći, obveznici mogu kontaktirati Ministarstvo financija, Porezna uprava, Boškovićeve 5, 10 000 Zagreb, tel: 01/ 480 9000

8. POJMOVNIK

Stvarni vlasnik

jest fizička osoba koja kontrolira drugu fizičku osobu u čije se ime obavlja transakcija ili koja obavlja aktivnost (ako je stranka fizička osoba)

Poslovni odnos

jest svaki poslovni ili drugi ugovorni odnos koji stranka uspostavi ili sklopi kod obveznika, a povezan je s obavljanjem djelatnosti obveznika

Gotovinska transakcija

jest svaka transakcija pri kojoj obveznik od stranke primi gotov novac, odnosno stranci preda gotov novac u posjedovanje i na raspolaganje

Ovlaštena osoba i njezin zamjenik

jesu osobe koje imenuje obveznik, a koje su ovlaštene i odgovorne za provođenje mjera i radnji koje se poduzimaju radi sprječavanja i otkrivanja PN/FT koje su propisane Zakonom i propisima donesenim na temelju toga Zakona

Grupa za financijsku akciju (FATF)

jest međuvladino multidisciplinarno tijelo osnovano u Parizu 1989., na sastanku zemalja G-7, čija je zadaća postavljanje standarda te razvijanje i unaprjeđenje politika sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Članice FATF-a su zemlje OECD-a, Hong Kong, Singapur, Kooperativno vijeće za arapske zemlje Zaljeva i Europska unija. Dokumenti FATF-a koji predstavljaju standarde za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma su: e 40 preporuka za sprječavanje pranja novca, e-9 posebnih preporuka za sprječavanje financiranja terorizma te e sektorske smjernice za provedbu mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Nadalje, u veljači 2012. usvojene su nove preporuke FATF-a koje također predstavljaju standarde za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma.

MONEYVAL

Odbor Vijeća Europe (MONEYVAL) zadužen je za praćenje provođenja mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, a osnovan je 1997. godine. MONEYVAL čini 28 europskih zemalja te veći broj promatrača poput zemalja predstavnika FATF-a, Svjetske banke, Međunarodnoga monetarnog fonda, Europske unije, Interpola, Europske banke za obnovu i razvoj i drugih

Strane politički izložene osobe

jesu sve fizičke osobe sa stalnim prebivalištem ili uobičajenim boravištem u stranoj državi koje djeluju ili su u posljednjoj godini (ili dulje) djelovale na istaknutoj javnoj dužnosti, uključujući i članove njihove uže obitelji ili osobe za koje je poznato da su bliski suradnici takvih osoba

Sredstva

jesu financijska sredstva i koristi bilo koje vrste, uključujući: a) gotovinu, čekove, novčana potraživanja, mjenice, novčane doznake i druga sredstva plaćanja, b) uložena sredstva kod obveznika, c) financijske instrumente određene zakonom koji uređuje tržište kapitala kojima se trguje javnom ili privatnom ponudom, uključujući dionice i udjele, certifikate, dužničke instrumente, obveznice, garancije i izvedene financijske instrumente, d) ostale isprave kojima se dokazuju prava na financijskim sredstvima ili drugim financijskim izvorima, e) kamate, dividende i druge prihode od sredstava, potraživanja, kredite i akreditive

EU III Direktiva

to je Direktiva 2005/60/EC Europskog parlamenta i Vijeća o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma

Informacija o djelatnosti stranke koja je fizička osoba

jest podatak o privatnom ili profesionalnom statusu (zaposlenik, umirovljenik, student, nezaposlen itd.), odnosno podatak o aktivnosti stranke (na sportskom, kulturno–umjetničkom, znanstvenoistraživačkom, obrazovnom ili drugom srodnom području) koji je osnova za stvaranje poslovnog odnosa

Država članica

jest država članica Europske unije ili država potpisnica Sporazuma o osnivanju Europskoga gospodarskog prostora

Službeni osobni dokument

jest svaka javna isprava s fotografijom koju izdaje nadležno državno domaće ili strano tijelo sa svrhom identifikacije osobe

Imovina

podrazumijeva sva sredstva, materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna, te isprave ili instrumente u bilo kojem obliku, uključujući elektroničke ili digitalne, kojima se dokazuje vlasništvo ili pravo vlasništva nad imovinom

Obveznici

su pravne i fizičke osobe koje su obvezne poduzimati mjere i radnje radi sprječavanja i otkrivanja PN/FT u skladu sa Zakonom

Rizik pranja novca ili financiranja terorizma

jest rizik da će stranka zlouporabiti financijski sustav za pranje novca ili financiranje terorizma, odnosno da će neki poslovni odnos, transakcija ili proizvod biti posredno ili neposredno upotrijebljeni za pranje novca ili financiranje terorizma

Sumnjiva transakcija

jest svaka transakcija za koju obveznik i/ili nadležno tijelo procijeni da u vezi s njom ili s osobom koja obavlja transakciju postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, odnosno da transakcija uključuje sredstva proizašla iz nezakonitih aktivnosti

Treća država

jest država koja nije članica Europske unije ili potpisnica Sporazuma o osnivanju Europskoga gospodarskog prostora

Transakcija

jest svaki primitak, izdatak, prijenos s računa na račun, zamjena, čuvanje, raspolaganje i drugo postupanje s novcem ili drugom imovinom kod obveznika

Kratice:

Ured	Ured za sprječavanje pranja novca
FATF	Radna skupina za financijske aktivnosti
PN/FT	pranje novca i financiranje terorizma
Zakon	Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma

Dodatak 1

Osnovna lista indikatora

Opći indikatori

- stranka govori ili priznaje da je sudjelovala u kaznenim djelima,
- stranka ima račune kod različitih financijskih institucija na istom području bez pravoga razloga,
- stranka je praćena ili nadzirana,
- stranka neočekivano pokazuje veliko zanimanje za organizaciju sustava obveznika te za kontrole i politike njihovoga provođenja,
- stranka pokušava uspostaviti dobre i bliske odnose s osobljem,
- stranka upotrebljava različita imena ili nadimke te cijeli niz sličnih a različitih adresa,
- stranka upotrebljava adrese poštanskih pretinaca ili druge vrste poštanskih adresa, umjesto adrese ulice što nije uobičajeno za navedeno mjesto ili područje,
- stranka je pod istragom za kazneno djelo pranja novca ili financiranja terorizma,
- igrač ima lošu reputaciju, poznate su njegove nezakonite aktivnosti iz prošlosti, ili veza sa osobama koja su povezana sa nezakonitim aktivnostima,
- igračevo postupanje u vezi sa zahtjevom o obavještanju ukazuje na njegovu želju da izbjegne ispuniti ovu obvezu
- stranka želi uvjeriti zaposlenoga da ne popunjava neki od dokumenata koji je potreban za obavljanje transakcije,
- stranka vrlo dobro poznaje pravila o obavješćivanju o sumnjivim transakcijama,
- stranka je vrlo dobro upoznata sa slučajevima koji se odnose na pranje novca i financiranja terorizma,
- stranka sama izjavljuje da su sredstva »čista« i nisu »oprana«.

Indikatori koji se odnose na stranku

- stranka je iz države koja je poznata po proizvodnji droge (heroin, indijska konoplja i sl.) – Turske, Afganistana, Pakistana, Mianmar, Laosa, Tajlanda, Perua, Kolumbije, država srednjeg i dalekog istoka, Sjeverne i centralne Afrike, Libanona, Maroka, Nigerije, Meksika i njemu susjednih država,
- stranka se pojavljuje u pratnji sumnjivih osoba,
- stranka je već bila kažnjena ili prijavljena za kaznena djela (a što je npr. poznato iz medija),
- stranka pokušava koristi neodgovarajuće isprave, odnosno dokumente koji su sumnjivi (krivotvoreni, kopije, tuđe, nisu osobne isprave),

- pruža sumnjive ili nejasne podatke (očito pogrešne),
- vjerodostojnost je teško provjeriti,
- stranka se ne želi identificirati ili daje pogrešne podatke,
- identifikacijske isprave su nove, izdane prije kratkog vremena

Indikatori koji se odnose na ponašanje stranke prilikom kupnje žetona ili zamjene novčanih sredstava

- stranka otkazuje transakciju kada sazna za obvezu identifikacije,
- stranka šalje drugu osobu da za nju obavi transakciju na blagajni,
- stranka koja je prije igrala za minimalne ili neznatne iznose, odjednom počne igrati za velike iznose
- stranka daje veliku napojnicu iako nije ostvarila neki veći dobitak,
- stranka zahtijeva potvrdu o dobitku, kojeg u igračnici nije moguće provjeriti,
- stranka želi zamijeniti novčana sredstva iz jedne u drugu valutu, ali bez igre,
- stranka koja uobičajeno igra u jednoj valuti, kupuje žetone za druge valute,
- stranka pokušava prodati (zamijeniti) žetone koji potječu iz neke druge igračnice
- kupovina žetona veće vrijednosti za gotovinu, bankovnom ili kreditnom karticom,
- kupovina žetona za čekove,
- kupovina žetona za gotovinu koja nadmašuje stvarno ekonomsko stanje igrača,
- deponiranje čekova, gotovine ili drugih vrijednih stvari,
- stranka zahtijeva da se isplata gotovine za žetone izvrši u korist treće osobe,
- stranka s većom količinom gotovine, tj. znatnim sredstvima, koja su ispod iznosa za koji je potrebno izvršiti identifikaciju, kupuje žetone na blagajni i to ponavlja za stolovima,
- dvije ili više stranaka kupuju žetone za gotovinu (ispod iznosa za koji je potrebno dostaviti obavijest o gotovinskoj transakciji Uredu), igraju za manje iznose, te naknadno žetone koje su stranke zajedno kupile na blagajni unovči samo jedna stranka,
- stranka više puta mijenja dobitak za gotovinu, odnosno više puta kupuje ili mijenja žetone na blagajni,
- stranka povećano troši u igračnici iako nije imala dobitak te je isto ponašanje u nesrazmjeru s prijašnjim posjetima igračnici,
- stranka zahtijeva od djelatnika igračnice da nadzire njenu igru i da je opomene kada se približi iznosu za koji je potrebno dostaviti obavijest o gotovinskoj transakciji Uredu,
- stranka odnosi iz igračnice veću količinu žetona i zamjenjuje ih slijedeći dan, odnosno za nekoliko dana,
- stranka kupi žetone te ih nakon minimalnog igranja ili bez da je uopće igrala, unovči na blagajni i traži potvrdu o dobitku,

- stranka obavlja transakciju u pratnji treće osobe, koja očigledno nadzire ponašanje igrača ili inzistira da se transakcija brzo obavi,
- stranka transakciju nepotrebno komplicira i bez razloga požuruje,
- stranka kod gotovinskih transakcija donosi veće svote ne prebrojanog novca,
- stranka želi da obveznik čuva veće svote novca u njeno ime,
- stranka upotrebljava platežna sredstva koja su izdana u drugoj državi, iako u toj državi ne obavlja djelatnost, odnosno nema ni stalno ni privremeno prebivalište u njoj,
- uporaba platežnih sredstava koja su izdale banke u „poreznim oazama“.

Identifikacijske isprave

- stranka pruža sumnjive ili nejasne informacije,
- stranka podnosi na uvid neodgovarajuće isprave odnosno dokumente, koji pokazuju da su krivotvoreni, preuređeni ili neispravni,
- stranka prilaže samo preslike osobnih isprava,
- stranka se pokušava identificirati pomoću drugih isprava koje nisu osobne isprave,
- sve osobne isprave izdane su u inozemstvu, odnosno njihovu je vjerodostojnost teško provjeriti,
- sve priložene osobne isprave čine se novima, odnosno čini se da su nedavno izdane

Poslovni odnos ili transakcija vezani na porezne oaze (offshore)

- korištenje platežnih sredstava koja su izdale banke u poreznim oazama

Dodatak 2

Situacije visokog rizika

Situacije visokog rizika povezane s rizikom stranke uključuju:

- politički izložene osobe,
- stranke za koje postoji sumnja da nastupaju u tuđe ime i za tuđi račun,
- stranke za koje postoje indicije da obavljaju sumnjive transakcije,
- stranke optužene za stjecanje imovine na nezakonit način,
- stranke koje nemaju adresu ili imaju nekoliko adresa bez opravdanog razloga,
- stranke koje mijenjaju nalog za izvršenje bez pravog objašnjenja,
- osobe koje se pojavljuju na „listama“ kriminalaca ili terorista,
- stranke koje su stranci iz područja visokog rizika,
- stranke uključene u naizgled zakonite aktivnosti, npr. igre na sreću putem interneta,

Situacije visokog rizika povezane s rizikom proizvoda i usluga mogu uključivati:

- obavljanje zadataka u svrhu prikrivanja stvarnog igrača,

Situacije visokog rizika povezane s poslovnim odnosom mogu uključivati:

poslovne odnose, koji uključuju:

- gotovinska plaćanja,
- stranke koje nude plaćanje neuobičajenih naknada za usluge koje, u pravilu, ne opravdavaju takvu naknadu,
- stranka traži usluge koje ne ulaze u okvir djelatnosti obveznika.

Situacije visokog rizika povezane s geografskim rizikom mogu uključivati:

- zemlju koja je poznata, prema saznanjima relevantnih međunarodnih organizacija, po visokom stupnju organiziranoga kriminala, posebno po korupciji, trgovini oružjem i trgovini ljudima ili po kršenju ljudskih prava, proizvodnji ili organiziranoj i razvijenoj trgovini narkoticima,
- zemlju koja prema podacima međunarodne organizacije FATF pripada zemljama ili teritorijima koji ne surađuju ili je riječ o offshore financijskom centru,
- zemlju koja prema procjeni relevantnih međunarodnih organizacija ne provodi odgovarajuće mjera za sprječavanje PN/FT,

- zemlju koju obveznik smatra visokorizičnom na osnovi vlastite prosudbe,
- zemlju pod sankcijama Vijeća sigurnosti UN-a, - zemlju koju su strane relevantne međunarodne organizacije identificirale kao pružatelja pomoći terorističkim aktivnostima,
- zemlju koju su strane relevantne međunarodne organizacije identificirale kao područje značajnog stupnja korupcije i drugih kriminalnih aktivnosti,
- zemlju koja nije članica FATF-a ili drugoga regionalnog tijela (Moneyval-a, CFATF-a i dr.)

Poveznice na liste zemalja protiv kojih vrijede ograničavajuće mjere VS OUN i Europske Unije

- http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions/list/consol-list.htm
- <http://www.un.org/sc/committees/>

Poveznice na liste rizičnih zemljama i zemalja s ključnim nedostacima u pogledu usklađenosti s međunarodnim standardima vezanima uz sprječavanje pranja novca ili financiranja terorizma:

MONEYVAL http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/default_en.asp

FATF www.fatf-gafi.org

Poveznica na liste osoba i subjekata povezanih s terorizmom koji su pod nekim oblikom sankcija:

<http://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/SDN-List/Pages/default.aspx>

Poveznica na OECD-ovu listu zemalja u vezi s provedbom na međunarodnoj razini dogovorenih poreznih standarda:

<http://www.oecd.org/dataoecd/50/0/43606256.pdf>

Poveznica na izvješća Međunarodnog monetarnog fonda u vezi s offshore financijskim centrima:

<http://www.imf.org/external/np/ofca/ofca.asp>

Dodatak 3**Lista provjere za procjenu rizika**

Lista u nastavku primjer je procjene rizika stranke, proizvoda, usluge, poslovanja i geografskog područja. Lista je samo polazna točka koju treba prilagoditi djelatnosti, a može poslužiti i za poboljšanje već razvijenih alata za procjenu rizika koje obveznik koristi.

Ako je odgovor na bilo koje od navedenih pitanja „DA“, to se smatra visokim rizikom od PN/FT, te je u tom slučaju potrebno poduzeti mjere za umanjivanje rizika.

	da	ne	n/d
Rizik stranke			
Imate li stranke:			
• koje se bave gotovinski intenzivnom djelatnošću			
• koje imaju prebivalište izvan Hrvatske			
• koje imaju prebivalište na području poznatom po visokoj stopi kriminala			
• koje nude on-line kockanje			
• čija priroda posla otežava identifikaciju stvarnih vlasnika			
• koje su strane politički izložene osobe			
• koje nemaju adresu ili imaju nekoliko adresa bez opravdanog razloga			
• za koje je poznato da su uključene u kriminalne aktivnosti			
• koje imaju veze s organiziranim kriminalom			
Rizik proizvoda / usluga			
Nudite li proizvode ili usluge:			
• koji otežavaju punu identifikaciju stranaka			
Da li obavljate poslove i pružate usluge koje uključuju:			
Rizik poslovnog odnosa			
Obavljate li:			
• transakcije za koje utvrđujete i provjeravate identitet bez nazočnosti stranke i/ili uspostavljate poslovni odnos bez nazočnosti stranke			
Imate li poslovne odnose koji uključuju:			
• gotovinske transakcije			

Dodatak 4

Mjere za umanj enje visokog rizika

Mjere za umanj enje visokog rizika obuhvaćaju:

- pojačano praćenje transakcija,
- odobrenje za uspostavljanje odnosa prenosi se na viši menadžment,
- zaposleni imaju jasnu liniju ovlaštenja, nadležnosti i odgovornosti,
- odgovarajuća podjela dužnosti (npr. zaposlenik koji uspostavlja odnos sa strankom nije ovlašten odobriti taj odnos jer je to odgovornost nekog drugog u organizaciji),
- odgovarajuće procedure za odobravanje izvršenja transakcije (npr. zaposlenik koji izvršava transakciju koja prelazi određeni iznos mora poštovati proceduru za odobravanje izvršenja transakcije od nadređene osobe),
- internu reviziju kako bi se potvrdio postupak procjene rizika,
- traženje dodatnih informacija iznad minimalnih zahtjeva kako bi se potvrdio identitet stranke ili stvarni igrač,
- prikupljanje dodatnih informacija o predviđenoj prirodi odnosa, uključujući procjene o iznosu i vrsti poslovne aktivnosti,
- prikupljanje dodatnih informacija o izvoru sredstava i imovini stranke,
- dobivanje neovisne potvrde informacija (npr. iz pouzdanih izvora, a taj izvor nije stranka),
- zaustavljanje transakcije s potencijalnom strankom sve dok se ne prikupe podaci o identitetu,,
- provedbu odgovarajuće procedure odobravanja svih poslovnih odnosa za koje se utvrdi da su visokorizični ili za odbijanje poslovanja s potencijalnim strankama zato što prelaze vaš stupanj tolerancije rizika,
- prekid poslovnog odnosa visokog rizika koji je iznad vašeg stupnja tolerancije rizika
- analiziranje rizika ranjivosti na pranje novca i financiranje terorizma